

Møte tirsdag den 13. november 2012 kl. 10

President: Dag Terje Andersen

Dagsorden (nr. 14):

1. Redegjørelse av utenriksministeren om viktige EU- og EØS-saker
2. Interpellasjon fra representanten Svein Flåtten til utenriksministeren:

«Regjeringens forslag om overgang til prosenttoll for viktige landbruksråvarer har fremkalt kraftige reaksjoner fra EU. Med vår åpne økonomi er vi avhengige av en velfungerende internasjonal handel. Vår eksportindustri sliter med et høyt kostnadsnivå, sterk kronkurs og fallende markeder på grunn av krisen i EU. Vårt eksportrettede næringsliv er nå helt avhengig av tillit hos våre handelspartnere til at de politiske intensjoner i inngåtte avtaler og forpliktelser overholdes og dermed skaper politisk forutsigbarhet og ikke risiko for mottiltak.

Hva vil utenriksministeren foreta seg for å overbevise våre handelspartnere i EU om at tolløkningen på landbruksråvarer ikke er et uttrykk for at Norge ønsker å gå i en mer proteksjonistisk retning i sin handelspolitikk, men vil fortsette å arbeide for de politiske intensjonene i EØS-avtalen artikkel 19 om økt liberalisering av handel?»

3. Interpellasjon fra representanten Ingjerd Schou til justis- og beredskapsministeren:

«Nødnettet er grunnmuren i Norges beredskaps-evne. Utbygging av nytt nødnett er allerede vesentlig forsinket og mye dyrere enn Stortinget opprinnelig forutsatte. Både helsedirektør, representanter for brannvesenet og politiet har nå uttalt at kvaliteten på leveransen ikke er tilfredsstillende. Det er også hevdet at den valgte TETRA-standarden er ulik standarden i resten av Europa, nemlig TEDS. Dette fremstår som underlig, fordi Stortinget har forutsatt i tidligere behandling at nytt nødnett skulle være av samme standard som hos våre naboland. Høyre er bekymret for om utbyggingen av nødnettet er valgt på uriktige opplysninger, og om den videre prosessen er best mulig planlagt. En redusert dekningsgrad vil kunne bety forskjellen på liv og død.

Hvordan og når vil statsråden sikre at utbyggingen av nødnettet tilfredsstillor Stortingets forutsetninger om krav til kvalitet og flatedekning, blant annet beskrevet i Prop. 100 S (2010–2011)?»

4. Stortingets vedtak til lov om registrering av regjeringsmedlemmers verv og økonomiske interesser (Lovvedtak 3 (2012–2013), jf. Innst. 26 L (2012–2013) og Prop. 139 L (2011–2012))
5. Stortingets vedtak til lov om lønnsnemndbehandling av arbeidstvisten mellom LO/Fagforbundet og NHO/NHO Service (private sykehjem) ved tariffoppgjøret 2012 (Lovvedtak 4 (2012–2013), jf. Innst. 44 L (2012–2013) og Prop. 2 L (2012–2013))
6. Reférat

Minnetale over tidligere stortingsrepresentant Rolf Nilssen

Presidenten: Ærede medrepresentanter!

Tidligere stortingsrepresentant Rolf Nilssen er død, 84 år gammel.

Som ung narvikværing ble Nilssen utdannet som lokomotivfyrbøter, et yrke han hadde fram til han ble LO-sekretær i Nordland i 1962. Senere ble han leder av LOs distriktkontor i Tromsø.

Rolf Nilssen ble innvalgt på Stortinget i 1977. Etter en tid som medlem av sjøfarts- og fiskerikomiteen, ble han senere medlem av finanskomiteen. Der fikk han ansvaret for «pris- og inntektsstoppen» som Nordli-regjeringen la fram, en krevende sak, men han klarte jobben med glans. Her kom hans rike bakgrunn fra partiarbeid og fagforening til sin rett.

På Stortinget engasjerte han seg ellers i lønnsvilkår for arbeidstakere og i fiskeripolitikken. Han avsluttet sin tredje og siste stortingsperiode der han begynte, som medlem av sjøfarts- og fiskerikomiteen, nå som nestleder.

Sjøfarts- og fiskerikomiteen ble vanligvis ikke viet stor medieoppmerksomhet i riksmidia. Slik var det ikke under komiteens arbeid med Norsk Internasjonalt Skipsregister (NIS). Her spilte Rolf Nilssen en nøkkelrolle som Arbeiderpartiets hovedtalsmann. Med sitt joviale vesen bidro Rolf Nilssen til å åpne dører i så vel Norsk Sjømannsforbund som Norges Rederiforbund.

Nilssens engasjement gikk også utover de sakene han til daglig arbeidet med på Stortinget. Spesielt sterkt ivret han for en ny jernbane i nord. På Stortinget var Rolf Nilssen varamedlem i Stortingets delegasjon til Den Interparlamentariske Union. Han var delegat til FN's generalforsamling i 1987.

Folk som kjente Rolf Nilssen, omtaler ham som en samarbeidets mann som var dyktig til å finne løsninger gjennom dialog.

Blant hans mange politiske verv kan nevnes hans engasjement i Tromsø Arbeiderparti og i fylkespartiet, Troms Arbeiderparti – hvor han også var leder. Han satt også i Arbeiderpartiets landsstyre.

Etter at Rolf Nilssen sluttet på Stortinget etter 12 år, i 1989, fortsatte han å engasjere seg politisk. Fram til sin død var han styremedlem i Håpet Arbeiderlag i Tromsø, et lag han selv var med på å stifte i 1983.

Vi takker for en lang arbeidsdag i samfunnets tjeneste og lyser fred over Rolf Nilssens minne.

Representantene påhørte stående presidentens minnetale.

Presidenten: Representantene Åse Michaelsen, Frank Bakke-Jensen, Jan Arild Ellingsen, Peter N. Myhre, Dagfinn Høybråten og Gunn Karin Gjøl, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Den innkalte vararepresentant for Rogaland fylke, Terje Halleland, har tatt sete.

Fra representanten Ine M. Eriksen Søreide foreligger søknad om velferdspemisjon i tiden fra og med 13. november til og med 15. november.

Denne søknad foreslås behandlet straks og innvilget. – Det anses vedtatt.

Vararepresentanten, Afshan Rafiq, foreslås innkalt for å møte i permisjonstiden. – Det anses også vedtatt.

Afshan Rafiq er til stede og vil ta sete.

Utenriksminister Espen Barth Eide overbrakte 7 kgl. proposisjoner (se under Referat).

Sak nr. 1 [10:05:42]

Redegjørelse av utenriksministeren om viktige EU- og EØS-saker

Utenriksminister Espen Barth Eide [10:06:10]: Vårt forhold til Europa er en hovedakse i vår innenrikspolitikk så vel som i vår utenrikspolitikk. Vårt forhold til Europa og den europeiske integrasjonen berører bortimot alle sider ved det norske samfunnet. Det berører alle som bor i Norge.

Det samme gjelder hele Europa vest for Hviterussland: Samtlige land er enten

1. medlem i EU
2. søkerland eller kandidatland til EU
3. medlem i EØS, som Liechtenstein, Island og Norge, eller
4. har et sett av omfattende bilaterale avtaler, slik som Sveits.

Dette er hele repertoaret og modellene for europeisk samarbeid.

EU er den primære driveren for det økonomiske og politiske samvirket i Europa. Enhver deltaker i en debatt om Norges forhold til Europa gjør klokt i å legge denne erkjennelsen til grunn, uansett hva vi hver og en av oss måtte mene om medlemskap eller om EØS-avtalen som sådan. Sagt på en annen måte: Europa er ikke et annet sted. Det er her.

Norge deltar i det indre markedet gjennom EØS. Vi deltar gjennom Schengen-avtalen og gjennom en rekke andre avtaler på justisområdet. Vi er en aktiv samarbeidspartner med EU på det utenrikspolitiske, det forsvarspolitiske og det sikkerhetspolitiske området, f.eks. gjennom det europeiske forsvarsbyrået, EDA.

Ved å delta i mange av disse samarbeidsordningene tar vi vår del av ansvaret for å bidra til utviklingen i Europa. Derfor er det avgjørende at vi deltar som en aktiv og konstruktiv partner på de arenaer der vi samarbeider med våre europeiske søstre og brødre, ikke minst nå som Europa opplever store utfordringer.

Det er viktig at vi fra norsk side er tydelige på hva som er norske interesser, og bruker handlingsrommet vi har til å hevde disse interessene på en bedre måte. Dette er et hovedbudskap i regjeringens europamelding og i den nylig fremlagte meldingen om Norges avtaler med EU.

Regjeringens aktive europapolitikk har sikret viktige norske interesser. Vi har bl.a. videreført den differensierede arbeidsgiveravgiften, et viktig element i en effektiv po-

litikk for å sikre næringsaktivitet over hele landet. Vi har også fått gjennomslag for en hjemfallspolitikk som sikrer at evigvarende vannkraftressurser er i offentlig eie.

En forutsetning for å kunne formulere og hevde norske interesser på en tydelig måte i det europeiske samarbeidet er en aktiv europadebatt. Regjeringen har ønsket å bidra til dette bl.a. gjennom den offentlige utredningen av avtaleverket som regulerer samarbeidet mellom EU og Norge. Det er derfor med stor glede vi ser at interessen rundt vårt forhold til Europa har blusset opp igjen, også i organisasjons- og samfunnslivet. Det er en debatt jeg ønsker varmt velkommen. Vi trenger en aktiv debatt fordi diskusjon bidrar til å styrke kunnskapen om europaspørsmål og forholdet til våre nærområder.

Nok en gang er bakteppet for en EU/EØS-debatt her i Stortinget et Europa i krise. Som vi alle vet, er eurosamarbeidet fortsatt under press, bl.a. som følge av store økonomiske ubalanser mellom de deltakende landene og høy og voksende statsgjeld i enkelte land. Tilliten i finansmarkedene er redusert. Banker og finansinstitusjoner har gått over ende, eller holdes kun i live med offentlig hjelp. De senere årene har høy statsgjeld og store budsjettunderskudd blitt et generelt fenomen blant OECD-landene. Det er en vesentlig utfordring også for USA, Japan og Storbritannia. Men det rammer landene i euroområdet på en særegen måte.

Europa er i stagnasjon. EU-landene forsøker å støtte hverandre ved at landene som klarer seg best, gir store lån til landene som er hardest rammet. Men for å få disse lånene, må de hardt rammede landene, som nok lenge har levd over evne, rydde opp i økonomien og sikre styring i forholdet mellom inntekter og utgifter.

Dette fører til skatteøkninger og omfattende kutt i offentlige budsjetter. Offentlig ansatte mister jobben eller får redusert lønn, overføringsordninger slankes, og det offentlige etterspør mindre fra privat sektor. En ond sirkel er i gang. Resultatet er stigende arbeidsledighet. I mange land har arbeidsledigheten bitt seg fast. Særlig er ungdomsarbeidsledigheten alarmerende høy i mange europeiske land.

Dette er mer enn tall. Det handler om mennesker. Det handler f.eks. om spanske middelklassefamilier med god utdanning som frykter at deres ungdommer aldri vil få jobb. Det handler om unge grekere som har mistet troen på framtiden, som frykter at de blir generasjonen som aldri fikk lønnet arbeid, selv når økonomien en gang snur. Det handler altså om enkeltmennesker og deres sosiale tragedier i land og samfunn som i stor grad likner vårt eget.

Tilliten til styresmaktene og til selve demokratiet avtar. Sosial uro øker. Dette svekker folks framtidstro. Det er på sikt en trussel, ikke bare mot sosial utvikling og velferd i Europa, men også mot demokratiet selv.

Åpne samfunn hviler på tillit. Demokratiet har ikke gode vekstvilkår der folk ser mørkt på framtiden. I ytterste konsekvens kan dagens økonomiske krise ende opp i en politisk og endog sikkerhetspolitisk krise.

I tillegg til dette lever vi i en tid preget av store globale endringer, med framvekst av nye økonomiske kraftsentre og synkende konkurransekraft i Europa.

Vi ser samtidig at det jobbes iherdig for å løse krisen,

fra mange hold. Den største forskjellen mellom dagens situasjon og 1930-årenes europeiske krise er at i dag har vi regionale og globale institusjoner og organisasjoner – som nettopp EU her i Europa og Verdens Handelsorganisasjon, WTO, og Det internasjonale valutafondet, IMF, på globalt plan.

Uten slike institusjoner, felles kjøreregler og politisk vilje til handling hadde vi, etter mitt syn, vært langt dårligere ute. Proteksjonismen hadde rådet, og land i krise hadde nok en gang søkt å eksportere sine problemer over til naboen. For EUs del synes svaret faktisk å være mer integrasjon og samhandling.

Hvordan spiller dette bakteppet inn i vår egen norske europadebatt og vår egen politikk? Hva kan vi selv gjøre for å håndtere disse utfordringene?

Jeg vil vektlegge tre ting.

For det første: trygg styring hjemme. I Norge har vi lav arbeidsledighet, gode statsfinanser og et dynamisk og omstillingsvennlig næringsliv. Vi har en olje- og gassseksport som er lite kriseutsatt, og vi fører en nøktern og ansvarlig finanspolitikk. Den er basert på bred enighet i denne sal om ikke å bruke opp oljepengene med en gang, men å forvalte dem som en verdi vi deler med framtidens nordmenn.

Når det blåser som verst der ute, er det særlig viktig at vi har orden i vår egen økonomi. Vi må ivareta den sosiale tryggheten, likheten og fordelingspolitikken.

Dette er den norske modellens styrke. Vi må derfor verne om den norske arbeidslivsmodellen, og vi må sikre et fortsatt omstillingsdyktig næringsliv som holder tritt med internasjonale utfordringer.

Den norske modellen har sine røtter i mellomkrigsårenes internasjonale krise. Etter annen verdenskrig ble den bygget videre ut fra erkjennelsen av at arbeid til alle og sosial trygghet er de viktigste tiltakene for økonomisk vekst og utvikling i økonomien. Den var – og er – en modell for å lykkes i en åpen og omskiftelig verden.

For det andre: trygghet og forutsigbarhet i vår aktive europapolitikk. Norsk økonomi er åpen, og eksporten utgjør om lag 40 pst. av BNP. Mer enn tre fjerdedeler av eksporten vår går til EU. Det indre markedet er den virkeligheten norsk næringsliv daglig forholder seg til. Det samme gjelder for et stort antall nordmenn som bor eller virker i andre EØS-land. Med deler av Europa i krise blir forutsigbarhet i dette rammeverket enda viktigere for oss.

Regjeringen er derfor opptatt av å bruke de muligheter og det handlingsrom EØS-avtalen og våre øvrige avtaler med EU gir for å skape forutsigbarhet og trygghet og for å fremme norske interesser på en best mulig måte.

For det tredje: For å håndtere utfordringene må vi ha et aktivt engasjement i Europa. Vi er grunnleggende avhengige av en positiv utvikling i Europa. Norge har en sterk tradisjon for å bidra i internasjonale prosesser. Vi har tradisjon for å søke gode helhetsløsninger – felles interesser og gjensidig utbytte – og vi har tradisjon for å ivareta våre egne nasjonale interesser. For det behøver ikke være noen motsetning mellom gjensidig nytte og egeninteresse. Og det er den tilnærmingen vi skal fortsette å ha med oss i europapolitikken.

Det siste halvåret har vært preget av et aktivt europapolitisk ordsifte her hjemme. Regjeringen har lagt fram to meldinger til Stortinget: Meld. St. 20 for 2011–2012, EØS-midlene. Solidaritet og samarbeid i Europa, som vi skal debattere kommende torsdag, og Meld. St. 5 for 2012–2013, EØS-avtalen og Norges øvrige avtaler med EU. Sentrale prioriteringer og virkemidler i norsk europapolitikk.

Den offentlige utredningen NOU 2012: 2, Utenfor og innenfor Norges avtaler med EU, og andre utredninger har også bidratt til å sette EØS-avtalen og Norges forhold til Europa på dagsordenen. Det er bra. I tillegg har ulike spørsmål som grenseoverskridende kriminalitet, romfolkets situasjon, økt tilstrømming av arbeidssøkende fra andre europeiske land, postdirektivet og den norske arbeidslivsmodellen brakt europapolitikken inn i den hjemlige politiske debatten. Det viser igjen at innenrikspolitikken og utenrikspolitikken henger uløselig sammen.

I meldingen til Stortinget om EØS-avtalen og Norges øvrige avtaler med EU slår regjeringen fast at grunnlaget for utøvelsen og gjennomføringen av europapolitikken er EØS-avtalen og Norges øvrige avtaler med EU og et aktivt engasjement i utviklingen av fred, stabilitet og demokrati i Europa.

Regjeringens vurdering er at EØS-avtalen har vært – og er – viktig for utviklingen i norsk økonomi, næringsliv og utenrikshandel. Den er en helt sentral del av forbindelsen til våre naboer og handelspartnere. Det har vært en god utvikling i norsk økonomi i de årene som har gått siden avtalen trådte i kraft.

EØS-avtalens omfang og grad av forpliktelse er større enn noe annet internasjonalt samarbeid Norge deltar i, samtidig som Norge ikke sitter ved bordet når EU fatter beslutninger. Regjeringen ser at dette innebærer at de demokratiske utfordringene er mer framtrepende.

Samtidig skal vi huske at gjennom fem stortingsperioder har stortingsflertallet og seks ulike regjeringer lagt EØS-avtalen og vårt øvrige avtaleverk med EU til grunn for norsk politikk. For regjeringen er det avgjørende å innrette arbeidet med EØS-avtalen samt vårt øvrige avtaleverk med EU på en måte som ivaretar sentrale prinsipper som åpenhet, deltakelse, medbestemmelse og effektiv styring på best mulig vis.

Norge skal ha et konkret og solidarisk engasjement for de felleseuropeiske utfordringene. Europa er vår verdensdel, og vi kan ikke stenge oss ute fra Europas utfordringer.

Spørsmålet er hvordan vi best skal bidra til å løse dem. Hvordan bygger vi Norge, og hvordan bidrar vi samtidig til å bygge Europa?

For å belyse dette vil jeg gå igjennom noen av de viktigste europapolitiske spørsmålene på vår agenda. Senere i dag skal vi diskutere interpellasjonen fra representanten Flåtten om prosenttoll og landbruksvarer.

I Norge har vi utviklet et omfattende samarbeid mellom partene i arbeidslivet og myndighetene. Dette samarbeidet har hjulpet oss til å håndtere kriser og gjort oss til et omstillingsvennlig og tilpasningsdyktig samfunn. Samarbeidet har understøttet utviklingen av et sterkt sosialt sikkerhetsnett og bred tilgang til offentlige tjenester innen bl.a.

utdanning og helse. Sammen med god økonomisk styring har den norske modellen lagt til rette for høy sysselsetting og lav arbeidsledighet.

Sammenliknet med andre land er yrkesdeltakelsen i Norge særlig høy blant kvinner. Vi kan bl.a. takke gode permisjonsordninger, barnehager og et arbeidsliv som gjør det mulig å kombinere familie og arbeid, for dette. Høy deltakelse i yrkeslivet er en viktig forutsetning for økonomisk utvikling.

Særlig viktig blir det i årene som kommer, når en stadig større del av befolkningen vil bestå av eldre over arbeidsdyktig alder. Dette er en utfordring vi deler med de fleste andre europeiske land.

Den norske arbeids- og velferdsmodellen får nå økt internasjonal oppmerksomhet. I Polen foreslår regjeringen å utvide fødselspermisjonene og innføre full barnehagedekning. I World Economic Forum i Davos diskuteres norske velferdsordninger. Hvorfor? Fordi den norske modellen virker.

Europakommisjonens forslag til en ny forordning, den såkalte Monti II-forordningen om å likestille streikeretten og andre kollektive rettigheter med retten til å yte tjenester og til å etablere seg, tok ikke i tilstrekkelig grad hensyn til helheten i arbeidslivsspørsmålene. For regjeringen er det uaktuelt å innføre et regelverk som innsnevrer streikeretten slik denne er regulert i Norge og i internasjonale konvensjoner vi er bundet av. Det har vi gitt klart uttrykk for overfor kommisjonen.

Sammen med andre europeiske land med samme oppfatning som oss og sammen med en samlet europeisk fagbevegelse har vi brukt handlingsrommet og lagt ned et stort arbeid for å fremme vårt syn. At kommisjonen nå har trukket forslaget, er bra. La det være helt klart: Denne linjen vil regjeringen videreføre. Det gagnar ingen å bygge ned en modell som fungerer bedre enn de fleste.

Til alle tider har folk flyttet til eller fra Norge. Historisk har de fleste innvandrere kommet fra Europa. Slik er det fortsatt. Etter EUs utvidelse østover er om lag 40 millioner flere arbeidstakere blitt del av det indre marked. Mange har valgt å komme til Norge. Arbeidsinnvandringen har bidratt vesentlig til veksten i produksjon og sysselsetting og dermed også til sikringen av norsk velferd.

I høykonjunkturen på midten av 2000-tallet opplevde mange norske bedrifter en betydelig mangel på arbeidskraft. For å møte dette behovet har vi trukket til oss kvalifisert arbeidskraft fra egne nærområder. Det betyr mye for Norge.

Godt over 100 000 mennesker har flyttet til Norge fra de EU-landene som for bare et kvart århundre siden befant seg på den andre siden av jernteppet, særlig fra Polen og Litauen. I stadig større grad er dette mennesker som bor og arbeider i Norge permanent eller i lengre perioder, i motsetning til sesongarbeidere.

Vi vet at land som Polen og de baltiske statene har demografiske utfordringer og synkende befolkningstall, bl.a. som følge av stor utvandring. Norske bedrifter er etablert i alle disse landene. De bidrar til å skape arbeidsplasser og økt verdiskaping på den andre siden av Østersjøen. Og det dreier seg ikke bare om tradisjonelle utenlandsinveste-

ringer; i stadig større grad har bedriftene aktiviteter både i Norge og i disse landene som integrerer virksomheten stadig tettere.

I Norge har vi et stykke å gå før vi oppdager alle de mulighetene fri bevegelse av mennesker og varer i Europa gir oss. Men det finnes nå store og kunnskapsrike polske, baltiske og andre miljøer i Norge som framskynder prosessen, og gir oss bedre utbytte av de mulighetene som finnes.

Samtidig har den økte arbeidsinnvandringen etter EU-utvidelsen i 2004 også ført til økte utfordringer med å sikre et anstendig arbeidsliv uten sosial dumping i Norge. Regjeringen har grepet fatt i disse utfordringene gjennom bl.a. to handlingsplaner med en rekke nye tiltak mot sosial dumping. Vi vil fortsette dette arbeidet med uforminskert styrke.

Arbeidsinnvandringen av etterspurt arbeidskraft fra tidligere østblokkland er en tydelig og unik illustrasjon på hvor direkte også Norge er påvirket av EU som et historisk integrasjons- og velferdsprosjekt. Nobelkomiteen tildelte fredsprisen for 2012 til EU med begrunnelsen

«den vellykkete kampen for fred og forsoning og for demokrati og menneskerettigheter. Den stabiliserende rolle EU har spilt, har bidratt til å omforme størstedelen av Europa fra et krigens til et fredens kontinent.»

Norge har valgt å stå utenfor EU. Samtidig har Stortinget ved flere anledninger anerkjent den historiske betydningen av den europeiske integrasjonsprosessen – ikke minst i lys av vår egen avhengighet av stabilitet og demokrati i Europa.

Det er ulike syn på fredsprisutdelingen, også her på Stortinget. For min del vil jeg imidlertid si at dette var en høyst fortjent pris. At fredsprisen kom nå, midt oppe i en av Europas største kriser, kan i tillegg inspirere dem som forsøker å få EU tilbake til smulere farvann, noe som vil gagne både EUs innbyggere og oss selv.

Jeg har pekt på hvor viktig et felles arbeidsmarked er for Norges og Europas velferd. EØS-samarbeidet gir oss mulighet til å studere, arbeide og fritt besøke andre EØS-land. Schengen-samarbeidet er først og fremst et virkemiddel for den praktiske gjennomføringen av fri bevegelse for personer. Formålet er å gjøre det lettere å bruke de mulighetene EØS-avtalen gir oss.

Uten personkontroll på grensene mellom Schengen-landene er det lettere for alle å reise fra ett land til et annet. Det er positivt. Men det følger også med noen utfordringer knyttet til en effektiv yttergrensekontroll og bekjempelse av grenseoverskridende kriminalitet. Dette er ikke utfordringer som oppstår som en følge av Schengen-systemet. Men uten indre grensekontroll blir internasjonalt samarbeid enda viktigere enn det ellers ville ha vært. Norges deltakelse i Schengen-samarbeidet gir oss en rekke muligheter for økt samarbeid over landegrensene, f.eks. gjennom Schengen informasjonssystem og deltakelsen i EUs grensekontrollbyrå, Frontex.

At Norge er med i Schengen-samarbeidet, gjør det enklere å få til ytterligere avtaler med EU om deltakelse i deres kriminalitetsbekjempende tiltak som ligger utenfor Schengen-samarbeidet. Jeg vil bl.a. nevne vår deltakelse i Euro-pol og Eurojust, samarbeidet mellom politihøgskolene,

Prüm-samarbeidet og vår parallellavtale til den europeiske arrestordre.

I kampen mot organisert kriminalitet er vi avhengig av et godt samarbeid med våre europeiske partnere. Det er i vår egen interesse å bidra til mer effektiv politiinnsats mot organisert kriminalitet i Europa. Vi bidrar gjennom EØS-midlene. Men Schengen gir oss i tillegg en mulighet til å samarbeide med de øvrige europeiske land når det gjelder å løse disse utfordringene.

Jeg vil også nevne noen aktuelle EØS-saker av særlig betydning for Norge.

Utviklingen av det indre marked står høyt på dagsordenen i EU. Gjennom sine handlingsplaner for det indre marked i 2011 og 2012, de såkalte Single Market Act I og II, har Europakommisjonen i to omganger presentert tolv prioriterte tiltaksområder med særlig vekstpotensial.

Norge har deltatt aktivt i prosessene rundt begge meldingene om det indre marked, og vi vil fortsette å følge utviklingen nøye. Vi har fremmet hva vi mener vil bidra til økt verdiskaping i EØS, med styrket vekst og konkurransevne på den ene siden og ivaretagelse av den sosiale dimensjonen på den andre.

God forvaltning av det indre marked utgjør et sentralt virkemiddel for å stimulere til økt velferd, vekst og sysselsetting. Gjennom økt kunnskap om det indre marked kan også næringsliv, borgere og forbrukere bedre nyte godt av de mulighetene som finnes.

Sikker energitilgang er en forutsetning for utviklingen av en stabil økonomi og et trygt arbeidsliv. Norge kan mer enn de fleste andre land benytte fornybare kilder for å møte energibehovet. Dette var bakgrunnen for at Norge kom til en særskilt enighet med EU om hvordan fornybardirektivet skulle gjennomføres i EØS fram mot 2020. I juni i år framla kommisjonen en melding om ulike strategier rundt fornybar energi utover 2020, herunder utviklingen i karbonmarkedet, utbygging av fornybar energi og energieffektivisering. Vi vil delta aktivt i denne debatten.

EUs økende interesse for energipolitikk har medført mange nye rettsakter på området. Energinasjonen Norge følger nøye med.

Utviklingen av det indre energimarkedet fortsetter i EU og EØS. Regjeringen arbeider nå aktivt med den såkalte tredje energimarkedspakken, hvor vi legger opp til enkelte tilpasninger i forbindelse med en innlemmelse i EØS-avtalen.

Europakommisjonen har foreslått å styrke samarbeidet i EU innen energiinfrastruktur. Jeg er glad for at Norge inviteres på midlertidig basis til de regionale gruppene som allerede er etablert. Disse kan spille en sentral rolle ved utvelgelse av såkalte prosjekter av felles interesse.

Et annet initiativ som kan få betydning for Norge, er et nytt direktiv for å fremme energieffektivisering. Direktivet er nå langt mer fleksibelt i forhold til mulige nasjonale tilpasninger enn det opprinnelig var. Regjeringen vurderer nå dette direktivets EØS-relevans, og vi vil komme tilbake til saken overfor Stortingets europautvalg.

Hovedprinsippet i EØS-avtalen er å sikre likebehandling og forutsigbarhet for aktører som opererer i det indre marked. Dette slås klart og tydelig fast i avtalens § 1.

Norge er vel tjent med å sikre en enhetlig praktisering, og vi arbeider for at likebehandling blir ivarettatt når nye rettsakter innlemmes. Dette er spørsmål som eksempelvis er tatt opp i forordningen om et juridisk rammeverk for en felles forskningsinfrastruktur, den såkalte ERIC-forordningen – European Research Infrastructure Consortium. Dette handler om økt bruk av byråer og tilsyn generelt i EU-systemet, noe vi diskuterer i meldingen til Stortinget om EØS-avtalen og Norges øvrige avtaler med EU.

Samtidig må vi være offensive og gjøre det vi kan for å delta i utformingen av regelverk som angår oss. Regjeringen vil bidra til at norske interesser formuleres og fremmes så tidlig og så tydelig som mulig. Vi arbeider for å sikre norske muligheter til å påvirke regelverksutformingen i EU på alle stadier, i tråd med EØS-avtalens forutsetninger.

Jeg vil nevne et eksempel her, nemlig regjeringens arbeid med innskuddsgarantidirektivet. Her har vi en pågående innsats for å få gjennomslag for norske synspunkter.

La meg minne om at EU har med virkning fra 1. januar 2011 etablert en ny tilsynsstruktur på finansmarkedsområdet. Dette skal styrke tilsynet med hele den europeiske finanssektoren og bedre forutsetningene for finansiell stabilitet. Disse målsettingene er viktige også for Norge, med vår åpne økonomi, sterke tilknytning til EU-land gjennom finanssektoren og store utenlandsinvesteringer. Gjennom EØS-avtalen vil Norge kunne ta del i arbeidet med de nye organene.

De tre nye tilsynsmyndigheter for henholdsvis banknæringen, forsikrings- og arbeidspensjonsordninger og for verdipapirer og markeder kan gi bindende pålegg til nasjonale myndigheter og individuelle markedsaktører. Dette reiser flere spørsmål knyttet til EØS-avtalens to-pilarstruktur og overnasjonalitet. Disse har vært gjenstand for grundige utredninger, men vi har ikke kommet til enighet med EU om hvordan de aktuelle rettsaktene skal innlemmes i EØS-avtalen.

Deltakelse i EUs programmer utgjør en viktig del av vårt samarbeid med EU. Nå pågår forberedelsene til EUs neste programperiode, fra 2014 til 2020. Regjeringen følger denne prosessen tett, og vi vurderer norsk deltakelse i drøyt 15 programmer på en rekke områder.

Rammeprogrammet for forskning og teknologi er det største av alle disse programmene i EØS-sammenheng. Dette utgjør om lag 70 pst. av vårt bidrag til EØS-program-samarbeid. La meg derfor si litt om akkurat det feltet.

Det neste rammeprogrammet for forskning og innovasjon, Horisont 2020, skiller seg fra tidligere rammeprogram ved gjennomgående å fokusere på forskning og innovasjon. Det legger sterkere vekt på forskning på globale samfunnsutfordringer. Dette innebærer mer midler til områder som miljø, klima og energi, som er høyt prioritert i norsk forskning. Dermed har vi et potensial for høyere deltakelse.

Horisont 2020 er foreslått med et budsjett på 87,7 milliarder euro, som med dagens kurs tilsvarer om lag 655 milliarder norske kroner. Dette er en økning fra det 7. rammeprogrammets 50,5 milliarder euro, som tilsvarer om lag 377 milliarder norske kroner. Dersom det endelige bud-

sjettet blir i samsvar med forslaget, vil norsk deltakelse føre til en betydelig økning av den norske kontingenten.

Dette programforslaget drøftes nå i EUs råd og i Europaparlamentet. Utfallet av budsjettforhandlingene er per i dag usikkert. Vi må selvsagt ta stilling til norsk deltakelse og til spørsmålet om innlemmelse i EØS-avtalen, men vi må avvente EUs vedtak før vi kan legge saken fram for Stortinget.

Rammeprogrammet Horisont 2020 skal bidra til å realisere det europeiske forskningsområdet, ERA. Målet er å skape et slags indre marked med fri bevegelse av forskere, ideer, teknologi – også kalt «den femte frihet». Lisboa-traktaten av 2009 forpliktet medlemslandene til å realisere ERA gjennom en sterkere koordinering av nasjonal, regional og europeisk forskning. Som assosiert land har Norge fra starten av deltatt i ERA på frivillig basis. Horisont 2020 tar sikte på å bidra til utviklingen av ERA finansielt gjennom støtte til felles programmer og eventuelt infrastrukturprosjekter. Regjeringen vil komme tilbake til dette ERAsamarbeidet i forbindelse med spørsmålet om deltakelse i Horisont 2020 og i den varslede forskningsmeldingen.

Jeg sa innledningsvis at demokratiet har dårlige vekstvilkår der folk har svekket tro på framtiden. Krisen har ført til sosial uro og økonomisk usikkerhet. Det er stadig tydeligere at vi i Europa opplever et press mot tilliten til valgte, demokratiske institusjoner.

Trusselen om mer ekstreme politiske krefter vekker frykt. Og frykten får næring både fra utviklingen i enkelte av de mest kriserammede landene og fra vår nære europeiske historie.

Samtidig bringer krisen fram problemer som allerede tidligere var der. Og dette må vi ikke glemme: Korrupsjon og svake styresett har i lang tid vært en utfordring mange steder i Europa. Vi må erkjenne at slike problemer ikke bare er blant krisens konsekvenser, men også blant dens årsaker.

Det finnes en gryende erkjennelse i Europa av at vi igjen må være forberedt på å kjempe for demokratiske standarder, og at vi kanskje har tatt for mye for gitt. Dette gjelder også internt i EU. Min tyske kollega, utenriksminister Guido Westerwelle, tok i en kronikk i Frankfurter Allgemeine Zeitung nylig til orde for å opprette en ny mekanisme for å ivareta demokratiske verdier i medlemslandene.

Dette er spørsmål som befinner seg i kjernen av det europeiske prosjektet: å sikre stabile demokratier i Europa. Det krever en felles forståelse av hva dette betyr.

En slik felles forståelse finnes allerede. Den europeiske menneskerettskonvensjonen og flere instrumenter innenfor rammen av Europarådet er våre felleseuropeiske referansepunkter. København-kriteriene ble utarbeidet under de tidligere østeuropeiske medlemskapsprosessene, og forplikter EUs medlemsstater. Men behovet for et instrument for å sikre at landene etterlever disse kriteriene, er i seg selv et bekymringsfullt tegn.

Jeg vil kort omtale noen av de utviklingstrekk vi følger med særlig årvåkenhet.

Utviklingen i Ungarn ble diskutert også i forrige redegjørelse. Situasjonen der gir ikke mindre grunn til be-

kymring nå. Det høyreekstreme Jobbik-partiet er fortsatt sterkt. Den sittende Fidesz-regjeringen bruker et folkevalgt flertall til å gjennomføre en politikk vi mener bryter med demokratiske prinsipper på flere områder. Det gjelder bl.a. rettsvesenets uavhengighet og medias muligheter til å utøve sin selvstendige rolle.

I Romania har den indre politiske maktkampen gått over grenser som gjør at viktige demokratiske institusjoners posisjon er truet. Igjen gjelder dette særlig rettsvesenet. I Hellas ser vi økende oppslutning om ekstreme partier på begge fløyer og økende politisk motivert vold.

Utenfor EU-området har Hviterussland igjen opplevd et farsepreget parlamentsvalg. Nye EU-sanksjoner er innført. Valget nylig på ny nasjonalforsamling i Ukraina fulgte i hovedsak internasjonale standarder, men landet har fremdeles store demokratiske utfordringer. Valgobservatørene hadde en rekke alvorlige merknader til valgkampen. Og de to ledende opposisjonspolitikere Julia Timosjenko og Jurij Lutsenko sitter fortsatt i fengsel, uten anledning til å delta i valget. Vi har gjentatte ganger oppfordret Ukraina innstendig til å gjennomføre rettsreformer og rette seg etter avgjørelsene i Den europeiske menneskerettighetsdomstolen. Dette vil vi fortsette med.

Vi er bekymret for utviklingen i Russland. Forholdene for sivilsamfunn og opposisjonelle i landet har blitt vanskeligere, og myndighetene legger begrensninger på yttingsfriheten. Denne utviklingen er en trussel mot Russlands unge demokrati og reiser spørsmål ved om landet klarer å stå inne for forpliktelsene de har påtatt seg som medlem i Europarådet og i OSSE. Vi tar opp disse bekymringene med Russland både bilateralt og multilateralt og forsetter å følge utviklingen nøye.

Den demokratiske og menneskerettslige utviklingen i deler av Europa er bekymringsfull, og vi følger spesielt denne utviklingen nøye. La meg framheve tre forhold spesielt.

For det første: Utviklingen er i høyeste grad også vårt anliggende. Å sikre respekt for demokrati og menneskerettigheter i Europa, inkludert minoriteters rettigheter, er en norsk kjerneinteresse. Vi arbeider derfor aktivt for å fremme demokrati og menneskerettigheter i Europarådet, OSSE, FN, gjennom EØS-midlene og direkte i vår politiske dialog med enkeltland.

En mer problematisk menneskerettighets- og demokratisituasjon gjør det også nødvendig å intensivere og styrke hele dette arbeidet. EU har her blitt en viktig partner. Det gjelder særlig overfor ikke-EØS-land som Hviterussland og Ukraina, men også i forhold til problematiske trekk i enkeltland i EØS-området. Her har EU-institusjonene en kritisk rolle som garantister for og pådrivere i det å håndheve demokratiske standarder og menneskerettigheter.

For det andre: Vi må ta inn over oss at byggingen av fungerende demokratiske stater i Europa er et vedvarende prosjekt. Det innebærer at vi ikke bare kan forholde oss til de akutte problemene, vi må også ha fokus på de underliggende prosessene, som korrupsjon, styresett og involvering av alle grupper i samfunnet.

For det tredje: Alt dette peker mot et behov for å støtte et levende og selvstendig sivilsamfunn. Gjennom EØS-

midlene er Norge blant de største bidragsyterne i finansieringen av sivilt samfunn i de sentraleuropeiske og baltiske EU-landene. En stor del av disse midlene er rettet mot demokrati og menneskerettighetsspørsmål, herunder situasjonen til minoriteter som Europas rombefolkning. Dette er bidrag av stor betydning, som gir oss innflytelse i den viktige utviklingen av sivilt samfunn i disse landene. Også i Russland, Hviterussland og Ukraina er vi en betydelig bidragsyter til sivilt samfunn som kjemper for demokrati og menneskerettigheter.

Til tross for den usikkerhet og uro som krisen i Europa bringer med seg, må vi ikke miste av syne de initiativene som tas for å bedre situasjonen på kort og lang sikt. Historisk sett ser vi at kriser har tvunget fram nye løsninger innen EU-samarbeidet. EU tar nå nye grep for å håndtere den økonomiske krisen, og resultatet kan bli endringer av grunnleggende og varig karakter, nye samarbeidsformer og nye institusjoner. Uansett hva utfallet blir, uansett hvordan framtidens EU vil se ut, er én ting helt sikkert – det vil påvirke Norge i stor grad.

Jeg kan forsikre om at vi følger denne utviklingen nøye, bl.a. gjennom en styrking av europapolitisk forskning med 20 pst., slik regjeringen har foreslått i statsbudsjettet for 2013. I mellomtiden tjener vi norske interesser best ved å sørge for trygghet og forutsigbarhet i vår tilknytning til det europeiske samarbeidet. Det betyr en fortsatt aktiv europapolitikk.

Presidenten: Presidenten vil foreslå at utenriksministerens redegjørelse om viktige EU- og EØS-saker legges ut for behandling i et senere møte. – Det anses vedtatt.

Sak nr. 2 [10:41:21]

Interpellasjon fra representanten Svein Flåtten til utenriksministeren:

«Regjeringens forslag om overgang til prosenttoll for viktige landbruksråvarer har fremkalt kraftige reaksjoner fra EU. Med vår åpne økonomi er vi avhengige av en vel fungerende internasjonal handel. Vår eksportindustri sliter med et høyt kostnadsnivå, sterk kronekurs og fallende markeder på grunn av krisen i EU. Vårt eksportrettede næringsliv er nå helt avhengig av tillit hos våre handelspartnere til at de politiske intensjoner i inngåtte avtaler og forpliktelser overholdes og dermed skaper politisk forutsigbarhet og ikke risiko for mottiltak.

Hva vil utenriksministeren foreta seg for å overbevise våre handelspartnere i EU om at tolløkningen på landbruksråvarer ikke er et uttrykk for at Norge ønsker å gå i en mer proteksjonistisk retning i sin handelspolitikk, men vil fortsette å arbeide for de politiske intensjonene i EØS-avtalen artikkel 19 om økt liberalisering av handel?»

Svein Flåtten (H) [10:42:41]: Økt handel, tettere økonomisk integrasjon mellom land og nedbygging av handelsbarrierer er noen av forutsetningene for økonomisk vekst. Velstandsøkning i store deler av verden, ikke minst i Europa i etterkrigstiden, er en god illustrasjon på dette.

Tanken og ideen om at handel og økonomisk samkvem skulle være både fredsskapende og skape økonomisk vekst gjennom utvisking av grenser og integrasjon i et forpliktende fellesskap, fikk først uttrykk gjennom Kull- og stålunionen, og ble videreført gjennom arbeidet som etter hvert resulterte i det EU vi ser i dag, med stadig tettere samarbeid.

Norge med sin tilknytning gjennom EØS deltar på sin måte i fellesskapet, ikke fullt ut, men ånden i fellesskapet, tanken om den frie bevegelse av mennesker, varer, kapital og tjenester, står også vi solid plantet inne i.

Tidligere statsminister og leder i Arbeiderpartiet, Thorbjørn Jagland, skriver i Aftenposten på søndag den 11. november, da han minnes ofrene for to store verdenskriger i Europa:

«Det er tross alt mindre logisk og klokt å starte krig mot mennesker man selger varer til eller kjøper varer fra.»

Det er ingen revolusjonerende verdensanskuelse eller noe nytt i det sitatet. Men det kan være godt å bli påminnet det, også i de daglige prosessene og i den daglige handelspolitikken som skal utøves i vårt land med vår åpne økonomi. Jeg tror det er slik at utsikten fra Strasbourg og nordover tydeligvis av og til kan fortone seg som noe klarere enn den andre veien. Og det er jo det som er temaet for denne interpellasjonen, nemlig en debatt om vår grunnholdning til både handelspartnerne i EU og til verden for øvrig om at vi er nettopp der hvor Arbeiderpartiets tidligere statsminister beskriver det, nemlig i det forpliktende fellesskap, litt på sidelinjen med vår særskilte tilknytning gjennom EØS-avtalen, kanskje på innbytterbenken, men definitivt ikke på en bortgjemt tilskuerplass. Vi er og bør være deltakere og ikke tilskuere i dette fellesskapet.

Nå var ikke saken om overgang til prosenttoll for en del landbruksvarer kimen til noen ny verdenskrig, selv om en del reaksjoner her hjemme på at noen, og særlig Høyre, i det hele tatt tok til motmæle, var ganske hørbare. Grunnen til vår motstand mot tolløkningene har vært utlagt bl.a. av utenriksministeren som generell landbruksmotstand og motstand mot importvern. Det er ikke riktig. Vi slår fast i vår alternative landbruksmelding at importvernet er meget viktig for norsk landbruk, men vi har ikke sagt noe om at vi er for økninger – tvert imot, vi mener at man skal forsøke å redusere tollhindringene mellom land, at man skal liberalisere handelen over tid nettopp i den ånd som våre handelsavtaler, innenfor WTO, ikke minst EØS-avtalen, tilsier. Derfor aktualiserte regjeringens forslag om overgang til prosenttoll denne debatten. Forslaget ble svært dårlig mottatt i EU. Det har vært kraftige reaksjoner fra flere land. Jeg har registrert at både utenriksministeren og landbruksministeren kan fortelle media at reaksjonene ikke egentlig er så sterke, og at mottiltak ikke er aktuelt. Men underteksten er ikke så positiv. Den norske holdningen mislikes generelt på bakgrunn av de intensjoner som våre avtalepartnere mener at bl.a. EØS-avtalen inneholder.

Landbruksministeren møtte landbrukskommissæren i EU forleden, og ifølge Ciolos' talsmann etter møtet med den norske landbruksministeren skal kommissæren ha vært ekstremt skuffet over det han kalte de proteksjonistiske til-

takene fra Norge på ost og kjøtt. Han fremholdt også det selvsagte i EØS-avtalen, at det langsiktige forholdet må næres av begge parter. Jeg registrerer at disse utsagn ble møtt av representanten for den norske regjering, altså landbruksministeren, nærmest med et skuldertrekk på gangen etterpå og med en kommentar om at det kom ikke frem noe spesielt nytt. Men det må det ha gjort, fordi tonen fra regjeringen har vært at EUs motstand nærmest har kommet i gang etter en sterk påvirkning fra den norske opposisjonen, og at EU selv ikke ville ha en så negativ holdning til de ensidige tiltakene. Jeg konstaterer at så ikke er tilfelle.

Så mener man at vi har jusen på vår side i den konkrete saken om økninger. Akkurat det har Høyre ikke tvilt på et øyeblikk, heller ikke gitt uttrykk for, men jus er ikke alltid politikk, og jeg tror ikke det er noen grunn til å slipe de juridiske knivene for mye. De kan også brukes av våre avtalepartnere den andre veien. Ansvarlige for norske fiskerierorganisasjoner har nærmest blitt latterliggjort når de har vært urolige for sanksjoner eller straffetiltak.

Jusen hindrer selvsagt straffetiltak når det gjelder de rene tollsatser på norsk fisk i forhold til EU og EØS, men antakelig ikke når det gjelder land utenfor dette området. Det finnes også andre land som har slingringsmonn i sine forpliktelser og tollsatser etter WTO-avtalen. På fiskerisiden har vi også annet samkvem som krever en god ånd og tone, enn de rene handelsavtaler. Vi har ulike kvotearrangementer for eksport av sjømat som kompenserer for noe av tollsatsene. Flere av dem er midlertidige. Det skal forhandles, det skal snart forhandles om de såkalte bilaterale kompensasjonskvotene som reforhandles hvert femte år. Da snakker vi om markedsadgang for sild og makrell. Nye forhandlinger vil antakeligvis starte tidlig i 2013 med ostetolløkningene som et bakteppe. Ved forrige korsvei var dette et arbeid som av ulike grunner var forsinket hos kommisjonen i opp til halvannet år.

Tilsvarende har vi de autonome kvoter og industrikvotene for EUs industriproduksjon av fisk som også snart kommer i gang. Der er vi avhengig også av andre.

Så er det slik at utviklingen i retning av økt handel og nedbygging av tollmurer selvsagt ikke må gå for fort. Det må hele tiden balanseres mot hensynet til konkurranseutsatte næringer. Det er utvilsomt at handelsliberaliseringen kan svekke landbruksproduksjonen, men det kan på den annen side styrke matsikkerheten gjennom en økning av verdens matforsyning og et gjensidig avhengighetsforhold i matsektoren. Selv om landbruksproduksjonen i Norge på sikt kunne bli svekket, ville matsikkerheten internt fremdeles ha vært sterk på grunn av vårt betydelige overskudd av fisk – det, kombinert med en omlegging av virkemiddelbruken i landbrukspolitikken, ville kunnet øke produksjonen.

Men med økninger i tollens ensidig i en tid da Europa ligger nede for telling, som også utenriksministeren var inne på i sin redegjørelse nettopp, selv om han ikke akkurat brukte de ordene, var dette dømt til å påkalle store reaksjoner.

Så må jeg si avslutningsvis at utenriksminister Barth Eide har gitt det beste før denne interpellasjon: en betydelig hyllest til Europa, til EU og til EØS. Det er nok å nevne

uttrykk som at Europa er her. Det er jeg helt enig i, men Europa er også der, og det må vi ikke glemme.

Når han sier at innenrikspolitikken og utenrikspolitikken henger sammen, er jeg også ganske enig. Også dette har en referanse til den saken vi har diskutert innenrikspolitisk i Norge om tolløkningene og om betydningen det har i vårt forhold til EU og etter EØS-avtalen. Når han bruker uttrykk som at dette berører oss alle, at det er våre brødre og søstre som finnes der nede i Europa, er det helt umulig å være noe annet enn enig, for vi som kommer fra Høyre, liker den typen uttalelser, men vi liker også at det settes realiteter og praksis bak ordene. Derfor er det uforståelig at man ville utsette seg for de reaksjoner som våre brødre og søstre har kommet med i akkurat denne saken. Det er jo ikke slik at jus er bare jus her også. Det er bare å lese hva professor Sejersted, ekspert på EU-rett, sier om dette. Altså: Intensjonene i EØS-avtalen – særlig i artikkel 19 – om liberalisering av handel over tid, peker helt klart på at man fra begge sider skal bidra til å bygge dette ned.

Derfor må jeg si at etter den strålende innledningen til redegjørelsen til Barth Eide her i dag er det med interesse jeg ser frem til hans synspunkter på akkurat denne innenrikspolitiske saken om tolløkningene og hva det vil medføre for vårt forhold til Europa, og – ikke minst – hva utenriksministeren selv kan gjøre med det, hvis han mener at det er nødvendig å gjøre noe med det.

Utenriksminister Espen Barth Eide [10:52:57]: Jeg vil takke representanten Flåtten for interpellasjonen og anledningen til å utdype et spørsmål det har vært stor interesse for i den senere tid. Som representanten også ga uttrykk for, har jeg nettopp gått igjennom de overordnede ambisjonene for europapolitikken gjennom redegjørelsen om viktige EU- og EØS-saker, og jeg konstaterer med glede at representanten gir uttrykk for enighet om hovedlinjene i det som der ble sagt. Der slår vi jo nettopp fast at for regjeringen ligger EØS-avtalen fast, den er og vil fortsatt være basis for norsk europapolitikk.

Alle parter til EØS-avtalen anser den for å være gjensidig fordelaktig. Det er i partenes interesse å utvikle den videre. Den gir norske arbeidstakere, bedrifter og institusjoner tilgang til det indre marked på like vilkår som deres motparter i EU.

Alt dette ligger fast. Dette er et budskap som er tydelig kommunisert til våre samarbeidspartnere i EU. De rammer EØS-avtalen gir, og de forpliktelser den setter, vil fortsette å ligge til grunn for Norges europapolitikk.

Så er det slik at landbrukspolitikken ikke er en del av EØS. Det er slått fast i EØS-avtalens artikkel 8. Behovet for en egen norsk produksjon av landbruksprodukter har bred støtte i Stortinget, slik vi også nettopp hørte. Det er også bred enighet om at produksjon ikke kan skje uten et effektivt importvern og økonomisk støtte.

Norge står ikke alene internasjonalt om å støtte egen landbruksproduksjon. Mange land – ikke minst i EU – støtter landbruket. Dette skjer nettopp gjennom tollvern og annen økonomisk støtte på grunnlag av naturgitte og økonomiske forutsetninger for produksjonen. EUs regime og Norges regime er i struktur relativt like, men støttenivået

er som kjent høyere hos oss. Når vi ser på de naturgitte forutsetningene for landbruksproduksjonen i land som henholdsvis Norge og Danmark, er det ikke vanskelig å forstå hvorfor. Og når f.eks. Danmark har reagert på vårt forslag om å innføre prosenttoll, er det i første rekke et legitimt uttrykk for at en dansk regjering fremmer danske landbruksinteresser, på samme måte som det er vår oppgave å arbeide for norske interesser.

Samtidig er Norge en sterk, konsistent støttespiller for et avtalebasert internasjonalt handelssystem på globalt og europeisk nivå. Norge deltar aktivt og konstruktivt i forhandlinger. Vi følger lojalt opp våre forpliktelser i WTO og EØS-avtalen. Dette gjelder også EØS-avtalens artikkel 19 om basis landbruksvarer og protokoll 3 om bearbejdede landbruksvarer.

Vi kan i den hjemlige politiske debatten ha ulike meninger om dosering og innretning på importvernet, men det er mindre uenighet om at importvernet trengs, og at dette er sentralt i landbrukspolitikken – ja, faktisk en forutsetning for å drive jordbruk i Norge. Slik har det vært i mange år, uavhengig av regjeringenes farger.

Forslaget fra regjeringen innebærer at det innføres prosenttoll på 2 av i alt 14 tollinjer for ost og for visse typer lammekjøtt og biff/filet av storfekjøtt. Jeg er glad for at også representanten Flåtten anser at dette ikke kommer til å skape ny verdenskrig.

Det foreslås at 14 oster, som i dag faller inn under de 2 tollinjene, blir tatt ut og beholder dagens kronetoll på om lag 27 kr per kilo. Vårt forslag vil i utgangspunktet kunne berøre om lag 1 600 tonn av dagens import av ost fra EU som totalt er på om lag 9 000 tonn. Regjeringens syn er at denne endringen vil ha begrenset økonomisk betydning for EU på både kort og mellomlang sikt, nettopp fordi de berørte faste og halvfaste ostene vil bli importert innenfor den tollfrie kvoten til EU.

Så til kjøtt: De siste årene har det ikke vært foretatt noen import fra EU av lammekjøtt til full toll, mens importen av biff/filet har vært minimal, på om lag 17 tonn. Med andre ord: De økonomiske virkningene for EU av den foreslåtte omleggingen vil være små.

For utviklingsland har regjeringen foreslått en kvote for import fra GSP-land på om lag 500 tonn, noe som er det dobbelte av importen i 2011. Dette skulle gi disse landene gode muligheter for fortsatt vekst i eksporten av kjøtt til Norge.

I lys av dette er det noen som spør, herunder representanten Flåtten: Hvorfor foreslår regjeringen en omlegging? Årsaken er at den vil gi økt handlingsrom i jordbruksoppgjørene og i forhandlingene med norske bønder i årene som kommer.

Dagens kronetoll gjør at import til full toll snart er konkurransedyktig med norsk produksjon av ost. Det har altså vært et fall i beskyttelsesnivået fordi kronetollen har vært konstant. En fortsatt reduksjon av den reelle tollverdien vil kunne få store konsekvenser for tradisjonell norsk produksjon av oster som Norvegia og Jarlsberg.

Landbrukspolitikken er som nevnt ikke en del av EØS-avtalen. Avtalen inneholder i artikkel 19 likevel bestemmelser som skal legge til rette for handel også med land-

bruksprodukter. Representanter for EU har vist til dette i sin kritikk av regjeringens forslag. Spesielt har artikkelens bestemmelse om at partene skal bestrebe seg på å oppnå en fortsatt liberalisering av handelen med landbruksprodukter, blitt trukket fram. La meg derfor understreke: Dette er en bestemmelse regjeringen har fulgt opp og vil fortsette å følge opp.

Det har vært ført forhandlinger mellom EU og Norge med henvisning til artikkel 19 i flere omganger. De seneste liberaliserende tiltak trådte i kraft 1. januar 2012. Denne liberaliseringen som artikkelen foreskriver, kan vi tydelig se av handelstallene. EUs eksport av landbruksprodukter til Norge har økt med over 150 pst. siden år 2000, fra 10,7 mrd. kr i 2000 til 27,1 mrd. kr i 2011. Stigningen har vært jevn. Nesten 70 pst. av vår totale landbruksimport kommer i dag fra EU.

Et forhold som debatten ikke har trukket fram, er artikkelens bestemmelse om at liberaliseringen skal skje innenfor rammen av EUs og Norges respektive landbrukspolitik. Som nevnt: Norsk landbrukspolitik er tuftet på et sterkt tollvern. Dette er en forutsetning for å kunne opprettholde vårt landbruk.

EØS-avtalens artikkel 19 sier også at partene skal ta hensyn til resultatene fra Uruguay-runden. Resultatet av denne runden innebar at Norge kunne velge – for om lag 48 pst. av tollinjene på landbruksområdet – mellom kronetoll og prosenttoll. Ved implementeringen i 1995 valgte Stortinget å innføre kronetoll på de fleste tollinjene. Samtidig sa regjeringen da at en omlegging til prosenttoll kunne bli aktuelt dersom tollvernet skulle vise seg utilstrekkelig med kronetoll.

Det heter i seneste avtale mellom Norge og EU om liberalisering av handelen med landbruksprodukter at partene skal sørge for at fordeler de gir hverandre i avtalen, ikke blir satt i fare av andre restriktive tiltak.

Regjeringens forslag til omlegging vil ikke true de konsesjoner Norge har gitt EU. EUs tollfrie kvote på ost på i alt 7 200 tonn blir ikke berørt. EUs tollfrie kvote på kjøtt på 900 tonn blir opprettholdt.

Denne foreslåtte omleggingen innebærer ingen endring i vår vilje til å følge opp våre WTO- og EØS-forpliktelser. Dette har vi understreket overfor EU og våre viktigste handelspartnere i EU, både på ekspertnivå og på politisk nivå. Senest gjorde jeg det selv under Nordisk Råds sesjon i Helsinki for noen uker siden. Landbruks- og matminister Slagsvold Vedum har gjort det samme i møte med EUs landbrukskommissær den 7. november. I EØS-rådets møte 26. november i Brussel vil jeg forklare omleggingen og den begrensede virkningen den vil ha for EUs eksportmuligheter både på kort og mellomlang sikt.

Svein Flåtten (H) [11:01:14]: Jeg takker for svaret.

Det som er nytt i det vi i dag hører fra utenriksministeren, er at det ikke lenger er den hjemlige opposisjon som bærer ansvaret for at denne saken er kommet opp, og det er jeg glad for at utenriksminister Barth Eide ikke gjentar fra Stortingets talerstol, for jeg tror ikke det er slik; jeg tror det er helt ekte reaksjoner fra EU på det som ble gjort.

Så har utenriksministeren gått igjennom en rekke tek-

nikaliteter rundt landbrukspolitikken som jeg kjenner godt fra før, men det kan jo være greit å få slått dem fast.

Jeg tror at det sentrale poenget her er artikkel 19 og den ånd og intensjon som partene har lagt inn i det, også når det gjelder handel med landbruksvarer. Det er det som har vært dilemmaet her, for det er ingen tvil om at selv om man har det juridiske på sin side, har reaksjonene vært negative.

Jeg refererte i mitt første innlegg til landbruksminister Slagsvold Vedums siste besøk. Nå kjenner vi ikke det eksakte referatet fra det møtet, vi kjenner bare til hva som sies på gangen, men det er helt tydelig at dette ikke mottas positivt. Derfor synes jeg det for så vidt er positivt fra utenriksministeren at han nå tydelig har lagt vekk debatten med oss og heller ser fremover mot det han kan gjøre for kanskje å reparere på det som har skjedd, men også å holde seg til de avtaler som egentlig har vært, og bringe dem videre inn i de samtaler man skal ha med EU. For det er ingen tvil om at intensjoner, ånd og overordnede mål med et samarbeid er veldig viktig. Det var derfor jeg i mitt første innlegg la så vidt mye vekt på det utenriksminister Barth Eide også startet med, altså hyllesten til Europa: hvor viktig det er at vi er med, at vi har et godt forhold, og at vi vet at dette skal virke begge veier.

Nettopp derfor hadde det kanskje vært en idé om man akkurat i denne saken med tolløkninger, som man egentlig måtte vite ville påkalle reaksjoner, også hadde hatt noen forhåndssamtaler og kanskje forberedt våre brødre og søstre – jeg tror vi skal holde oss til den terminologien i dag – på hva som skal skje. Det kan være klokt å gi søsken beskjed i god tid om dårlige nyheter.

Utenriksminister Espen Barth Eide [11:04:40]: Jeg vil først returnere komplimenten og si at jeg er glad for at Flåtten nå også avklarer at vi er enige om at regjeringen har sitt på det tørre juridisk sett. Det er også det helt klare inntrykket vi har fått i samtaler med EU. Det er altså slik at vi, som jeg sa i mitt innlegg, handler innenfor det regelverk som gjelder, både med hensyn til WTO og EØS. Artikkel 19 har en intensjonserklæring som vi har fulgt opp, og som vi fortsetter å følge opp. Det står ikke i artikkel 19 at man ikke kan gjøre noen enkeltjusteringer i motsatt retning, men hovedretningen skal gå fra mindre til mer liberalisert omgang også med produkter på dette området. Det har skjedd, og det kommer til å fortsette å skje. Så man tar altså ut et enkeltvedtak og bruker det som en illustrasjon på en hel trend, mens den gjennomgående, beviselige, statistisk dokumenterbare trenden går motsatt vei.

Så er det jo alminnelig praksis at man ikke annonserer tiltak som kommer i forbindelse med statsbudsjettet, før statsbudsjettet legges fram. Det tror jeg er en etablert praksis som også gjelder overfor partnere utenfor Norge. Det er jo uansett en varslingstid for når dette tiltaket faktisk trer inn.

Jeg har lyst til å legge til til representanten Flåtten at jeg stemte ja til EU, og hvis det skulle dukke opp en ny anledning, ville jeg stemme det igjen. Jeg tror på norsk medlemskap i EU, og det tror jeg at jeg deler med representanten Flåtten. Men det var altså ikke EUs felles landbrukspolitik som gjorde meg mest begeistret for EU. Det finnes

sider ved EU-samarbeidet som imponerer mer enn det man har fått til på det landbrukspolitiske området. Hvis det er noe som bekymrer meg relativt lite, er det eventuelle forsøk på belæring fra EU om at man ikke skal ha importvern og subsidier, for det er et utbredt fenomen både i rike Norge og i rike EU sammenlignet med verden der ute.

Dette er altså en mild justering innenfor en hoveddramme som har fungert i mange år, og det mener jeg vi skal kunne håndtere.

Så er det helt riktig at det er gitt uttrykk for spesielt fra dansk og svensk hold, og også fra kommisjonens side, både spørsmål og skepsis til dette, men jeg kan også avsløre at det ikke er første gang Norge og EU har en diskusjon med ulikt syn, og det finnes også tilfeller der EU-land har ulike syn på politikken som skal føres i EU/EØS-området. Det er en del av normal omgang mellom land.

Laila Gustavsen (A) [11:07:23]: Gjentatte ganger siden budsjettet ble lagt fram, har vi hørt påstanden om at økt toll på landbruksvarer for å beskytte norsk landbruk vil gi vanskeligere markedsadgang. Først var det for fisk, og gjennom dagens interpellasjon har representanten Flåtten utvidet elendighetsbeskrivelsen til å gjelde all norsk handel med Europa.

Flåtten sier samtidig at vi har jussen på vår side. Det grunnleggende spørsmålet er da: Hvorfor bruker Høyre så mye tid på å fremme EUs interesser og EUs ærend? Landbruk er unntatt fra EØS-avtalen. EU beskytter sitt landbruk med toll fra land utenfor Europa. Norge har handlefrihet til å gjøre det vi gjør innenfor både WTO- og EØS-avtalen.

Importvernet er veldig viktig i landbrukspolitikken. En skal ikke reise veldig mye rundt på norske gårder før en ser at naturens forutsetninger, tilgang på matjord, det at det er dyrt å produsere mat i Norge samt norske lønns- og arbeidsvilkår, gjør at importvernet rett og slett er nødvendig for at bonden skal kunne få en levelig pris for produktene sine. Spørsmålet norske bønder må stille seg, er hva slags landbrukspolitik et eventuelt borgerlig flertall vil føre. Vil en fjerne importvernet og kutte subsidiene, sånn som Fremskrittspartiet vil og Høyre tydeligvis nå er i ferd med å akseptere? Vil Kristelig Folkeparti og Venstre ofre den norske bonden for å få lov til å sitte rundt Kongens bord?

Når vi endrer tollsatsene for en del produkter fra krone-toll til prosenttoll, er det viktig for lammekjøttprodusenter i Sogndal og Hallingdal, for storfebønder i Rogaland og for melkeprodusenter i Buskerud og over hele landet. Det er også noe norske forbrukere faktisk kan leve med.

Det er et faktum at norsk landbruks- og fiskeripolitikk er svært forskjellig, men sånn er det også i EU. Vi bruker våre fortinn på samme måte som EU gjør det i vår handel med hverandre. Det er i vår felles interesse. Det er ingen motsetning mellom at ett land, i dette tilfellet Norge, beskytter enkeltområder og likevel driver handel med andre. Det sa også utenriksministeren på en veldig god måte. Alle land i EU beskytter enkelte produkter, og dette er det aksept for.

Jeg har også lyst til å si at som ihuga EU-tilhenger og sterk forsvarer av EØS-avtalen, at jeg og Arbeiderpartiet godt kan leve med det vi her gjør innenfor landbruks-

politikken, fordi det er viktig for oss og for den norske bonden.

Høyre og Fremskrittspartiet har den siste tiden tatt Røkes parti mot arbeidsfolk i fiskerinæringen. De har tatt EUs parti mot den norske bonden. Det synes jeg folk i Distrikts-Norge bør merke seg. Det er trist å se at Høyre pisker opp stemningen og løper EUs ærend gjennom å fremme koblingen mellom generell handel og landbruk, paradoksalt nok i strid med norske interesser. Det er en kobling som representanten Flåtten selv innrømmer ikke eksisterer i en eneste formell avtale, og det burde Høyre faktisk kjenne godt til.

Harald T. Nesvik (FrP) [11:11:02]: Først av alt: Takk til interpellanten for å ha tatt opp en viktig sak. For bare å slutte meg til det både representanten Flåtten og delvis også utenriksministeren var inne på: Det er svært få som har stilt spørsmål knyttet til lovligheten av det som er gjort, men spørsmålet er hvorvidt man skal bruke hele det handlingsrommet man faktisk har i disse sakene. Så har man prøvd å bagatellisere litt hva disse endringene dreier seg om. Da kan det jo være greit å se litt på disse prosentsettsene, for når det gjelder det som har med omlegging av toll på biff å gjøre – altså filet av storfe – så vil den tollsatsen nå gå opp til 344 pst. Når det gjelder lammekjøtt – altså såkalt hele og halve lammeslakt – samt faste og halvfaste oster, blir tollsatsen for lammekjøtt 429 pst, mens det som gjelder for ostene, er 277 pst. Det kan godt være – som det ble sagt her, og som jeg stiller meg bak – at man har mulighet til å gjøre det i henhold til WTO. Det er helt greit. Men det som er spørsmålet, er hvilke signaler man sender til bl.a. EU, for Norge har gjennom jordbruksavtalen et system der vi subsidierer norsk eksport av Jarlsbergost i hundremillionersklassen. Vi har nå også fått en situasjon der vi i tillegg subsidierer norsk eksport av svinekjøtt til Ukraina. Det er de samme personene som skal innføre høyere tollsatter for å importere varer til Norge.

Det har vært vist til artikkel 19 i EØS-avtalen, og i artikkel 19 i EØS-avtalen heter det bl.a. følgende:

«Avtalepartene skal fortsette sine bestrebelser med sikte på en gradvis liberalisering av handelen med landbruksvarer.»

Utenriksministeren viste, særlig i sin oppfølging, til noe av det som har skjedd. Det er helt riktig at vi har kvoter knyttet til ost på 7 200 tonn, vi har kvoter knyttet til storfekjøtt på en del tonn. Men vi skal framover også videreforhandle de sideavtalene Norge har, knyttet til fiskeri. Jeg tror og håper virkelig at disse tingene ikke får den store effekten på lang sikt. Vi må gjøre den jobben. Men signaleffekten er dårlig, for vi skal inn i enkelte forhandlinger, og det er klart at våre avtalepartnere, som ser at Norge legger sterkere begrensninger på ett felt, vil ha det i bakhodet når Norge kommer og de skal forhandle på sine felt. Da kan de også si at de har full mulighet til det gjennom WTO-regelverket. Så det er klart at også EU kan endre sine satter og gå fra krone- til prosenttoll, og heve satsene. Men spørsmålet er om det er det vi ønsker.

Det er nettopp signaleffekten som er det alvorlige med denne saken, og det er nettopp den biten som gjør at regje-

ringen burde trukket dette forslaget, særlig fordi vi har sett enkelte fra regjeringen uttrykke – bl.a. landbruksministeren – at dette har liten eller ingen effekt. Ja, til og med i forbindelse med statsbudsjettet oppgir man ikke at det er noe proveny. Da er spørsmålet: Hvorfor er det da så viktig å gjennomføre akkurat dette tiltaket, som man ser skaper så mye uro og frustrasjon? Det er jo ikke slik, som utenriksministeren uttalte i et intervju i en avis, at man måtte være forsiktig med å kritisere dette, for det kunne gå troll i ord – et meget spesielt utsagn fra utenriksministeren. Jeg tror at hvis dette kan skape problemer, er det ikke opposisjonen som har skapt problemer, men det er regjeringen selv. Jeg håper virkelig det ikke får de konsekvensene man kan frykte. Dette må vi jobbe med, alle sammen. Det skal også vi fra opposisjonen gjøre, for det er veldig viktig for norsk næringsliv at vi får eksportert varene våre, bl.a. inn til EU, som tar en så stor andel av norsk fiskeeksport. Men vi må også forvente at regjeringen ikke legger disse problemene – og enda mer – som byrde på oss, slik de har gjort i denne saken. En symbolsak, sier regjeringen selv, men det er en viktig symbolsak – i negativ retning.

Peter Skovholt Gitmark (H) [11:16:23]: Økt handel er i norsk interesse. Den sterke velstandsøkningen som deler av verden har sett etter annen verdenskrig, skyldes i stor grad økt handel og tettere økonomisk integrasjon. Faktum er at de landene som har hatt størst økonomisk vekst, også er de landene som har utviklet sin handel aller mest. Dermed er det en sterk sammenheng mellom handel og økonomisk vekst.

Norsk økonomi er igjen svært eksportrettet. Det betyr at den økonomiske situasjonen i Norge i stor grad avhenger av utviklingen i verdensøkonomien. Siden verdensøkonomien blomstrer i tider med økt økonomisk samkvem, vil Norge, så vel som resten av verden, være tjent med økt handel.

Handel reduserer også fattigdom. Flere arbeidsplasser gir mennesker muligheten til å arbeide seg ut av fattigdom og skaper dermed en jevnere fordeling. Dessuten foreligger det et gjensidig avhengighetsforhold mellom fattigdomsreduksjon på den ene siden og respekt for menneskerettigheter på den andre siden. For Høyre er menneskerettigheter et av de viktigste satsingsområdene innen utviklingspolitikken. Dette er «makro», som det er viktig å ta med i den mikrodebatten vi nå har.

Så til de norske forhold. Norge er nettoimportør av jordbruksvarer og er således definert som et sårbart land når det kommer til landbruksprodukter. I 2010 importerte vi mat- og drikkevarer for 23,9 mrd. kr. Eksporten i år er på 4,5 mrd. kr – faktisk en økning på 10,5 pst. fra 2009. Til sammenligning eksporterte Norge fisk for 53 mrd. kr i 2010.

Men la det ikke herske noen tvil: Høyre ønsker et norsk landbruk. Vi vil legge til rette for verdiskaping i hele landet. For å få det til trenger vi et balansert importvern, og Høyre er enig i at importvernet er en viktig del av norsk matproduksjon. Imidlertid trenger globaliseringen seg på, og vi blir nødt til å vurdere hvordan vi kan skape konkur-

ransekraft i norsk jordbruk. Vi bør ha et fokus på å styrke konkurransevnen fremfor å «utnytte handlingsrommet i importvernet», som matprodusentenes organisasjoner kaller det. Regjeringen varslet i september i år overgangen fra kronetoll til prosenttoll på en rekke landbruksprodukter. På denne måten vil regjeringen øke tollsatsene. Det er ikke den riktige retningen å gå. Selv om det også – som interpellanten var innom flere ganger – isolert sett er innenfor rammen av WTO-avtalen, så strider det mot ånden i EØS-avtalen.

For Høyre er det også viktig å ivareta forbrukernes interesser. Vi produserer faktisk mat for at norske forbrukere skal kunne spise seg mette på mest mulig norskprodusert mat dersom de ønsker det. Det er en valgfrihet som må ligge til grunn, og den valgfriheten hegner Høyre om og arbeider for. Landbruksminister Slagsvold Vedum har ved flere anledninger sagt at overgangen fra kronetoll til prosenttoll ikke vil ha noen prisdrivende effekt og heller ikke vil medføre færre produkter å velge mellom for norske forbrukere. Det er fantasi, så landbruksministeren er åpenbart i en politisk tvangstrøye når han tror på den slags. En god illustrasjon på dette var statsråd Slagsvold Vedums besøk i mathallen i Oslo.

Høyre håper at vi får mange handelsforhandlinger i vår nære fremtid, for det er i norsk interesse å få på plass en ny WTO-avtale, og det er i norsk interesse at handelen, også med landbruksvarer, øker fra dagens nivå. Norge trenger partnere i denne type diskusjoner. Dermed betyr det mye hva slags symboler vi bruker, og hva slags symboler som ligger til grunn for norsk politikk. For Norge, med unntak av fisk, har det høyeste prisnivået for mat, alkoholfrie og alkoholholdige drikkevarer i hele Europa. Årsaken er selvfølgelig sammensatt, men én årsak er den norske målsettingen om beskyttelse av enkelte landbruksprodukter. Denne beskyttelsen har en kostnad som overføres til forbrukeren. En begrensning av landbruksbeskyttelsen vil redusere forbrukerens kostnader, i tillegg til å kunne øke vareutvalget.

Høyre mener vi trenger en nøktern vurdering av hva vår handelspolitikk koster norske forbrukere i form av økte priser og redusert utvalg. La det ikke herske noen tvil om at det er i norsk interesse å øke handelen.

Lars Peder Brekk (Sp) [11:21:47]: Vi kjenner jo til at Norge er et langt land. Det er et kaldt land – det er et land langt mot nord. På det beste har vi om lag 150 vekstdøgn i norsk matproduksjon. Eksempelvis er det i Sør-Sverige, i Skåne, iallfall 220 vekstdøgn.

Det er altså krevende å produsere mat i dette landet. I tillegg vet vi at sammenlignet med Sverige er lønnskostnadene der iallfall 25 pst. lavere enn i Norge. Så til tross for skjerming er også norsk matproduksjon sterkt konkurranseutsatt. Vi kan bare nevne konkurransen om kostbar arbeidskraft og internasjonale priser på råvarer, som også denne næringen står overfor.

Tollvernet er derfor en av grunnpilarene i norsk landbrukspolitikk. Det er bra det er enighet om det. Det er avgjørende for at vi skal opprettholde og øke matproduksjonen i hele landet. Det var derfor helt nødvendig å

modernisere tollfastsettelsen på landbruksprodukter, som var i ferd med å bli utkonkurrert av billigere varer fra utlandet.

Uten et effektivt tollvern vil selvsagt norsk matproduksjon være sjanseløs i konkurranse med varer produsert i land med helt andre forutsetninger for å drive landbruk. All den tid det er tverrpolitisk enighet om å opprettholde landbruket – noen av oss har sågar ambisjoner om at næringen skal utvikle seg og produsere mer av den fantastiske maten nordmenn setter pris på – må det også være enighet om betydningen av et sterkt tollvern.

Interpellanten viser til det eksportrettede næringslivet. Det er vi enige om er viktig. La oss heller ikke glemme næringslivet som baserer seg på innenlandsmarkedet. Uten norsk råvareproduksjon er det fare for at svært mange av de 40 000–50 000 arbeidsplassene i næringsmiddelindustrien står i fare. Derfor har ikke bøndene stått alene om sitt krav om et mer effektivt tollvern, de har hatt bred støtte både i LO-systemet og i stor deler av NHO.

Enkelte later som at vi har egoistiske motiver, og at våre holdninger til handel med mat svekker landbruket i sør. Vi kalles proteksjonistiske, men jeg har lyst til å understreke at denne kritikken i liten grad kommer utenfra. Det er i den hjemlige debatten vi har sett de sterkeste reaksjonene på at norske myndigheter forsvarer norske interesser.

Så kan vi spørre oss: Hvor dramatisk er tollendringene? Betyr det at norske forbrukere vil ende opp med et snevert utvalg ost bestående av Jarlsberg og Norvegia? Er det slutt på franske oster i butikken – som enkelte media feilaktig har skapt et bilde av? Det er trist at norske forbrukere har blitt føret med informasjon som er direkte feil. Det er ikke Camembert, Brie eller Roquefort som har fått økt toll. Faktisk har regjeringen – og det har jeg vært med på selv – utvidet kvoten for tollfri import fra 4 500 til 7 200 tonn. Det gir rom for mange hyllemeter med spennende oster i butikkene. Det er altså ikke spesialostene som trekker opp volumet – det er volumostene som tollendringen er beregnet for. Det er disse som truer den norskproduserte osten. I fjor importerte vi 52 tonn Roquefort og 568 tonn ferdigrevet hvitost, for å nevne det eksemplet.

Høyre frykter ikke bare at utvalget i butikkene skal bli mindre – de er også bekymret for motreaksjoner som følge av tollendringene på landbruksvarer. Det er vel det viktigste i diskusjonen i dag. Det mener jeg – og det mener regjeringen – at det skulle være liten grunn til. Vi har gode regelverk her som sikrer oss forutsigbarhet i markedsadgangen. EØS-avtalen regulerer spørsmålene om toll på sjømat til EU. Dette forplikter også EU, som ikke kan endre tollene på eget grunnlag.

Når opposisjonen bekymrer seg om Norge risikerer eksporten av sjømat, til tross for at man nå ser at dette er innenfor jussen – som det ble uttalt her i dag – mener jeg at det er grunn til å minne om at endringene er gjort innenfor WTO-regelverket. Dette er et regelverk som også Høyre har stemt for i sin tid. Som eksporterende sjømatnæring skal vi være de første til å understreke at vi er helt avhengig av et velfungerende internasjonalt avtaleverk som WTO-avtalen der gir oss.

Svaret er at Høyre må slutte å stå med lua i handa når

det gjelder forholdet til EU. Høyre må prioritere nasjonale interesser og norsk næringsliv framfor næringslivet i EU. Norge må legge bort den naiviteten vi har i handelspolitikken. Handelspolitikken preges av beinhard realisme, og det betyr også at vi er nødt til å ha en mulighet til å utnytte handlingsrommet som ligger i de avtaler vi har. Det gjelder også i tollsaker. Det gjør regjeringen. Det er Senterpartiet opptatt av. Det gjør også alle andre land som driver med handelspolitikk.

Terje Aasland (A) [11:26:59]: Det formelle regelverket og begrunnelsen fra regjeringen for å gjøre det som nå er foreslått, å gå fra kronetall til prosenttall, er glimrende redegjort for. Det ligger godt innenfor regelverket, og det ligger godt i samsamsens med det EU selv gjør på tilsvarende produkter. Jeg vil anbefale Høyres representanter kanskje spesielt å lese dette referatet – kanskje flere ganger – for å få forståelsen for det.

EU er verdens største eksportør. Hver dag eksporterer de for over 100 mill. euro. I det bildet er det vi nå snakker om, særdeles beskjedent, for å si det mildt. Når det gjelder Norge, som er EUs sjette største enkeltmarked – vi importerer landbruksvarer for totalt sett 40 mrd., 27 mrd. kommer fra EU – blir betydningen av sjømateksporten vår trukket opp. Ja, den utgjør til EU 30,5 mrd. kr. Sånn sett kan en si at vi egentlig har tilnærmet handelsbalanse med den importen av landbruksvarer vi har fra EU, og den sjømaten vi eksporterer til EU. Det er ganske interessante tall ut fra den debatten og den realiteten som ligger her.

Forholdet mellom import og eksport Norge/EU var én til fire i 1995. Det var én til ni i 2011. Denne debatten og denne interpellasjonen har selvfølgelig en annen begrunnelse enn vårt forhold til handel. Det er jo opplagt. Vi er levende opptatt av gode handelsordninger. Vi har gjennom finanskrisen og en europeisk krise nå på ingen måte inn tatt noen som helst proteksjonistisk holdning. Tvert om: Vi har sørget for å understreke betydningen av hva handel gjør. Men når det kommer til kjernen av det Høyre egentlig sier – det er det de på en måte prøver å romantisere den norske landsbygda med – er de for importvern når det gjelder landbruksprodukter. Men de er ikke mer for det enn at de faktisk vil senke det. Det er realiteten. Sånn sett tror jeg nok Høyres skuffelse i denne saken først og fremst handler om at det ikke er mer støy i EU, nettopp mot den politikken regjeringen har valgt for norsk landbruk. For det handler først og fremst om å sørge for at de marginale gårdsbrukene rundt omkring i landet kan opprettholde matproduksjonen. Det er det det handler om. Det er jo derfor en nå justerer opp mulighetene for å beskytte seg når det gjelder melk og osteprodukter – nettopp fordi osten er en form for batteri for norsk melkeproduksjon, og norsk melkeproduksjon opprettholder norsk landbruk i distriktene. Det er jo limet i det.

Jeg skjønner veldig godt, med Høyres inngang til norsk landbrukspolitikk, at de ser det som en fordel at importvernet svekkes, nettopp for å sikre at de slipper å begrunne opprettholdelse av distriktslandbruket gjennom overføringer fra staten. Det er jo det de fjerner gjennom sine

budsjetter hvert eneste år – inngangen til å opprettholde et landbruk over hele landet.

Denne debatten har helt klart det som utgangspunkt, tror jeg. Selv om reaksjonene selvfølgelig og naturlig nok også kommer fra EU – de vil beskytte sine interesser – er det nok sånn at om ikke reaksjonene er sterkere her, har vi i hvert fall en veldig tendens til å opprettholde den debatten. Dette er en interpellasjon om en sak som ligger til behandling i Stortinget. Hvis ikke motivasjonen er å holde liv i denne debatten, så skjønner jeg ingenting. Det er helt opplagt at den bakenforliggende hovedårsaken til denne interpellasjonen, er at en ønsker å svekke importvernet for norske landbruksprodukter, og dermed igjen marginalisere et ytterligere marginalisert landbruk i Distrikts-Norge – nettopp for å kunne stå igjen og si at det vi ønsker å forsvare, er de store mulighetene rundt industrialisert landbruk i det sentrale østlandsområdet.

Per-Kristian Foss hadde her overtatt presidentplassen.

Ivar Kristiansen (H) [11:31:40]: Dette er blitt debatten der angrep tilsynelatende er blitt gjort til det beste svar i en sak som er så tynn og svak at den ikke står på fast grunn på noe som helst slags vis. Det har både utenriksministeren og regjeringspartienes talskvinner og -menn anskueliggjort veldig, veldig tydelig i dag.

Vi hadde en 40 minutter lang redegjørelse fra utenriksministeren om prinsippet for handel og om vår kontakt og vårt samkvem med Europa som det bare er å slutte seg hundre prosent – mer eller mindre – til, og som var meget god i sin fremstilling. Men dette er også debatten hvor den samme utenriksministeren og det samme Arbeiderpartiet har sviktet når praktiseringen av prinsippene skulle gjøres gjeldene. Man snur dette på hodet og går til angrep på Høyre, man går til angrep på norsk fiskerinæring, og man har definert situasjonen i Europa – hvor våre nærmeste handelspartnere sliter økonomisk, og hvor det er viktig av økonomiske årsaker, av sysselsettingsmessige årsaker og av demokratiske årsaker at den vanskelige situasjonen kan snus.

Det er åpenbart at de bærende prinsippene for denne politikken har sviktet når regjeringen skulle gjøre opp på kammerset. Utenriksministeren har rett og slett ikke gjort jobben sin: Han sviktet diametralt når man skulle beskytte de prinsipper som man selv angivelig slåss for skal gjelde i vår handelspolitikk og vårt samkvem med våre handelspartnere. Man har bevist nok en gang at tre fjerdedeler av vår eksport går til Europa, at Norge er en stor og åpen økonomi hvor over 40 pst. av vårt BNP er eksportrettet. Så prøver man å bagatellisere virkningene i en tid hvor G20-land gjør alt de kan for å redusere beskyttelsesvernet – i en tid for å gjenreise verdensøkonomien. Så lar man altså partner Senterpartiet få en midlertidig gevinst. Man har glemt Gro Harlem Brundtlands uttrykk om at alt henger sammen med alt. Jeg hadde i det minste regnet med at det uttrykket fortsatt hadde en viss aktualitet i alle fall i Utenriksdepartementet.

Har man glemt at norsk fiskerinæring har vært i 20 års konflikt med USA og 20 års konflikt med Europa? Har

man glemte straffetoll? Har man glemte innføring av førkvoter, minstepris, antidopingtiltak? Har man ikke tatt inn over seg at hver dag man holder på med denne særegne, norske beskyttelsesformen, med økte tollkvoter og økt tollsats, indirekte gir en tapt mulighet for Kyst-Norge? Det er dette denne debatten handler om. Da burde man vært spart for at både utenriksministeren og representanter fra regjeringspartiene går til angrep på norsk fiskerinæring, går til angrep på Høyre, og sier at det er et annet motiv for denne debatten. Jeg skjønner godt at det føles ubehagelig å stå og snakke i Stortinget om fagre prinsipper for vårt samhandlingssystem og vår handelspolitikk med Europa, men hvor liv og lære så fundamentalt svikter for at ett miniparti skal få en midlertidig seier innad i regjeringen. Det holder ikke i det lange løp.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [11:35:32]: Som akademiker er det noen ganger behov for å gå til kildene. Kildene i denne sammenhengen er Innst. S 65 for 1994–1995 av 13. desember 1994, punkt 2.1.2.3 Tollberegningsgrunnlaget, hvor det står:

«I hvert enkelt tilfelle er det den tollsats som gir det høyeste tollbeløp ved innførsel som skal benyttes.»

Videre, i komiteens merknader – dette er en innstilling fra finanskomiteen, hvor Per-Kristian Foss var en av representantene – står det:

«Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Rød Valgallianse, viser til at Norge har lagt fram bindingslister i GATT som viser både spesifikke satser og prosentvise satser.»

Og så kommer det:

«I hvert enkelt tilfelle er det den tollsats som gir det høyeste tollbeløp ved innførsel som skal benyttes» – som skal benyttes.

Videre: Innst. 290 S for 2010–2011 av 29. mars 2011 fra finanskomiteen om handel med landbruksvarer, hvor en enstemmig komité i artikkel 19 sier:

«(...) reduksjonen av handelshindringer skal skje på gjensidig, fordelsmessig basis.»

Importverdien i 2000 fra EU var på 10,654 mrd. kr og utgjorde 64 pst. av norsk jordbruksvareimport. I 2009 var den på 22,866 mrd. kr, eller hele 68 pst., altså en dobling i volum – mer enn dobling – og en økning av prosentvis verdi.

Det vi snakker om, er seks tollinjer – svært lite i forhold til de mange hundre tollinjer som vi her snakker om – og det har svært liten betydning for handelen. Der det har betydning, er i forhold til dagens situasjon på ost.

Når representanten Nesvik snakker om at en ikke skal bruke hele handlingsrommet: Ja, det er så sant som det er sagt. Her brukes ikke hele handlingsrommet.

Det som rød-grønn regjering her har gjort, står altså på trygg avtalefestet grunn. Hvorfor økt toll? Jo, sjølsagt fordi det gir mulighet for økte markedspriser for norske jordbruksvarer. Punktum finale. Sjølsagt er det hele poenget. I en næring er man er nødt til å ha markedspriser som står i forhold til kostnadene for næringa i landet. Hvis man ikke har det, blir det ikke overskudd.

Partiet Høyre er ikke for økt toll, men er for liberalise-

ring. Spørsmålet til Høyre er: Går Høyre imot tolløkningene? Si det tydelig og klart. La Høyre si tydelig og klart at de ønsker å redusere tollene. Det er en vintersak for Høyre, det vil være tydelig for alle dem som setter seg inn i den verdikjeden som vi her snakker om.

Høyre sier at en ikke skal argumentere i forhold til inngåtte avtaler. Derfor sier representanten Flåtten at vi ikke skal slipe juridiske kniver. Nei, det juridiske grunnlaget er ikke til stede i det hele tatt. Faktum er at Høyre går i front for EUs handelsinteresser og snakker om disse interessene som brødre og søstre. Det er ikke noe nytt fra Høyre. Høyre representerer en handelsfamilie med internasjonalt eierskap i denne saka.

Det som er kjernen i saka, er altså økte markedspriser. Dersom norsk jordbruk og norsk næringsmiddelindustri ikke får økte markedsprismuligheter, vil avhengigheten av statsbudsjettet og staten bli enda større. Det burde partiet Høyre sky som pesten. Høyre presenterer seg som et parti for næringsinteressene, for næringsinteressene som skal leve av markedet, og så er man ikke villig til å gjøre noen små endringer som gjør muligheten til å leve av markedsprisene bedre. Det viser så til de grader hvor partiet Høyre står i denne saka.

Heldigvis: Kunnskapsrike gårdbrukere og kunnskapsrike næringsmiddelinteresser vet at deres muligheter for framtida er svært svekket dersom Høyre kommer til makta, for dette er kjernen i næringslivspolitikken for hele verdikjeden som har med mat å gjøre – enten det er gårdbruker, næringsmiddelindustri eller de norske matvarekjedene.

Irene Lange Nordahl (Sp) [11:40:40]: For norsk landbruk er det helt avgjørende at regjeringen nå tar grep som kan sikre bøndene anstendige inntekter også i framtiden.

Dette er avgjørende for at landbruket skal ha mulighet til å øke sin lønnsomhet framover. Kronetollen ligger på 1995-nivå, og hvordan kjøpekraften i Norge og lønnsveksten hos andre yrkesgrupper har utviklet seg etter dette, det vet vi alle. Bøndene derimot har stangnet i dette tolltaket, og har ikke kunnet ta ut høyere pris for produktene sine selv om utgiftene har økt kraftig.

Dersom regjeringen ikke hadde tatt grep nå, ville dette kunne ført til en utvikling der færre bønder ville valgt å drive med matproduksjon i Norge, og vi ville ikke klart å øke matproduksjonen i takt med befolkningsveksten. Denne saken viser tydelig hvem som kjemper landbrukets sak, og hvem som heller er opptatt av å forsvare EUs interesser framfor våre egne.

Det er gjentatt og gjentatt, men kan tydeligvis ikke sies for ofte. Det vi her snakker om, er altså noen få produkter. Det er spesielt osten som har vært diskutert, men den tollfrie kvoten er altså større enn den som importeres i dag. Det tror jeg både forbrukerne i Norge og ikke minst dem som ønsker å selge sin ost til Norge, klarer å leve godt med.

Vi har både en offensiv og en defensiv handelspolitikk, og det er helt vanlig – EU har også det. De har f.eks. 2 pst. toll på fersk laksefilet, mens den er 13 pst. når den er røkt. Ergo beskytter EU sin egen industri, og det kommer også vi til å fortsette med i dette landet, og det er nødvendig.

Partiet Høyre er bekymret for Norges forhold til våre

handelspartnere og for eksportnæringer som sjømatnæringen. Senterpartiet mener det ikke er noen grunn til bekymring for f.eks. eksporten av fisk fordi vi har gode regelverk her. For det første har vi et WTO-regelverk, som er veldig viktig for oss som sjømatnasjon, men vi har også en EØS-avtale som regulerer spørsmålene knyttet til toll på sjømat inn til EU. Det er en forpliktelse som også forplikter EU, og de kan ikke bare skru opp den tollene over natten.

Importen av landbruksvarer fra EU til Norge er doblet i løpet av de siste ti årene, og det før de nye, økte kvotene trådte i kraft 1. januar i år. I fjor utgjorde importen fra EU 27 mrd. kr. I denne saken har altså EU mest å tape om de ikke følger internasjonale regler.

Høyre og representanten Flåtten har i hele høst bekymret seg for de voldsomme motreaksjonene de ser for seg skal komme. Danmarks handelsminister, Pia Olsen Dyhr, sier hun er mindre bekymret for tollendringen enn det Høyre er. Hun sier:

«(...) det Norge har gjort, er ikke brudd på verken WTO- eller EØS-avtalen, og dette skaper ikke dype skår i forholdet mellom Norge og Danmark.»

Importvernet er en bærebjelke i den norske landbrukspolitikken. Med krevende naturgitte forhold og høyt kostnadsnivå er importvernet nødvendig for å nå våre landbrukspolitiske målsetninger. I landbruks- og matmeldingen har regjeringen og Stortinget forpliktet seg til å gi bedre inntektsmuligheter til landbruket. Dette forutsetter at det også framover vil være mulig å øke prisene i jordbruket.

Omlegging til prosenttoll vil gi rom for prisøkninger i jordbruksoppkjørene også i årene framover. De foreslåtte seks tollinjene representerer varer som er særskilt viktige for norsk landbruk og næringsmiddelindustri. Vi har også sett et sterkt engasjement fra både LO og deler av NHO omkring dette spørsmålet.

Vi har levende næringer som høster av naturen i hele Norge. Det er noe vi er veldig stolte av i landet vårt. Slik skal det også være i framtiden. Derfor satser Senterpartiet på en politikk som sikrer den norske bonden og de norske eksportnæringene.

Svein Flåtten (H) [11:45:09]: Takk for mange interessante innlegg om norsk landbrukspolitikk, om importvern og alt det som hører til. Men med all respekt, det var ikke egentlig det interpellasjonen gjaldt. Når særlig Senterpartiet bruker mye tid i sine innlegg til å snakke om et land som er langt og kaldt og bratt, og om hva de har behov for, så var det ikke det som var utgangspunktet. Jeg skjønner at man gjerne vil bruke anledningen til nok en gang å snakke om at Høyre har en landbrukspolitikk som er helt ubrukelig, men jeg synes også det er ganske påfallende hvis det er slik at det bare er ved å øke tollene at man kan gjøre det levelig for norsk landbruk.

Representanten Terje Aasland fra Arbeiderpartiet sier at Høyre egentlig har et annet utgangspunkt enn det vi sier at vi har, og at dette er en interpellasjon om saker som ligger i Stortinget. Dette er ikke noen interpellasjon om budsjettet. Dette er ikke noen interpellasjon om tolløkningene. Dette er en interpellasjon om hvordan man tenker om forholdet til våre handelspartnere. Det er en interpellasjon til

utenriksministeren, om han tenker å overbevise våre handelspartnere om at vi ikke ønsker å gå i en mer proteksjonistisk retning, nettopp fordi de har oppfattet denne saken som at vi gjør det. Og det har ingen fra talerstolen sagt, at det ikke er noen reaksjon, fordi det er det. Ingen har heldigvis heller sagt at det er Høyre og opposisjonspartiene som her hjemme i Norge har dratt opp denne diskusjonen. Og det synes jeg egentlig er det vesentlige som har kommet ut av dette. Innleggene fra både Arbeiderpartiet og Senterpartiet går som sagt mest ut på å fremstille Høyres landbruk i et dårlig lys.

Men jeg takker utenriksministeren – det er mulig jeg er for optimistisk – fordi jeg synes jeg aner, ikke at han deler bekymringen min, for det har han sagt at han ikke gjør, men at han kanskje har en grunnholdning hvor det å ivareta ånden og tonen i internasjonale handelsavtaler, har en betydning utover det rent juridiske som man kan forholde seg helt firkantet til.

Utenriksminister Espen Barth Eide [11:48:16]: Jeg takker for en interessant og opplysende debatt.

Jeg savnet en avklaring på et spørsmål som både representanten Lundteigen, Laila Gustavsen og andre stilte til flere av representantene fra opposisjonen. Det er om vi kan få klarhet i om man faktisk vil gjeninnføre kronetoll – hvis man mot formodning skulle ende opp med flertall i denne sal – og om man da skal gjeninnføre den samme kronetollen, for der har vi empirisk bevis for at den kronetollen som har stått fast, har utgjort en stadig mindre del av prisen, slik at osten har blitt stadig mer konkurranseutsatt. Det har i årene som har gått, vært et fall i beskyttelsen som nærmer seg det punkt at det ikke lenger lønner seg å selge f.eks. Jarlsberg og Norvegia, og at andre oster, danske og spesielt svenske, vil overta det markedet. Jeg tror det er veldig interessant for velgerne og ikke minst for dem som har tilknytning til landbruket, å få vite om implikasjonene av kritikken av vårt tiltak er at man vil gjøre det motsatte. Det har man ikke svart på, til tross for flere spørsmål. Det er ikke flere anledninger her nå, men det er jo utmerkede anledninger hvis media spør i vandrehallen f.eks.

Så vil jeg si at jeg er grunnleggende tilhenger av handel og veldig glad for å tilhøre en regjering som jobber proaktivt i WTO og EØS for å øke handelen, for å liberalisere og for å leve opp til de intensjonene vi har der, inkludert i artikkel 19. Flere av talerne fra både Arbeiderpartiet og Senterpartiet har jo påpekt at importen av landbruksvarer til Norge har gått kraftig opp de siste årene, inkludert de syv årene hvor vi har styrt, så det lever vi opp til. Men når man hørte på f.eks. representanten Kristiansens innlegg, hvis man kom inn i salen uten å vite hva man snakket om, kunne man kanskje få inntrykk av at det ikke dreide seg akkurat om et par tollinjer på ost, men nærmest om det store oppgjøret med norsk europapolitikk og norsk politikk i sin alminnelighet. Dette er en justering innenfor kjent politikk. Vi er strukturelt ganske like EU: EU beskytter gjennom subsidier og importvern, Norge beskytter gjennom subsidier og importvern, og det er en marginal justering. Det har jeg lyst til å si.

Jeg bekrefter at det har vært uttrykt bekymring fra

svensk og dansk hold og til dels EU-hold, men jeg kan også opplyse om at ingen av dem – og jeg har jo møtt dem – har på noe tidspunkt koblet dette til fiskeri. Ingen har truet, antydnet eller indirekte hintet om at dette skulle ha noe med norsk fiskeriekspert å gjøre. Det har jeg bare hørt her i Norge, og her sier man hva man vil. Men jeg har altså spurt om hvor klokt det er å gjøre et poeng ut av at vi nesten burde blitt straffet på en helt annen sektor, som vil være direkte i strid med våre WTO- og EØS-forpliktelser, som også EU har overfor oss.

Presidenten: Debatten i sak nr. 2 er dermed avsluttet, selv om det er varslet en viss videreføring i vandrehallen.

Sak nr. 3 [11:51:22]

Interpellasjon fra representanten Ingjerd Schou til jus- og beredskapsministeren:

«Nødnettet er grunnmuren i Norges beredskapsevne. Utbygging av nytt nødnett er allerede vesentlig forsinket og mye dyrere enn Stortinget opprinnelig forutsatte. Både helsedirektør, representanter for brannvesenet og politiet har nå uttalt at kvaliteten på leveransen ikke er tilfredsstillende. Det er også hevdet at den valgte TETRA-standarden er ulik standarden i resten av Europa, nemlig TEDS. Dette fremstår som underlig, fordi Stortinget har forutsatt i tidligere behandling at nytt nødnett skulle være av samme standard som hos våre naboland. Høyre er bekymret for om utbyggingen av nødnettet er valgt på uriktige opplysninger, og om den videre prosessen er best mulig planlagt. En redusert dekningsgrad vil kunne bety forskjellen på liv og død.

Hvordan og når vil statsråden sikre at utbyggingen av nødnettet tilfredsstiller Stortingets forutsetninger om krav til kvalitet og flatedekning, bl.a. beskrevet i Prop. 100 S (2010-1011)?»

Ingjerd Schou (H) [11:53:00]: Nødnettet skal være grunnmuren i Norges beredskapsevne. Et robust felles nødnett basert på moderne teknologi er en viktig satsing på samfunnssikkerhet og styrket beredskap i Norge.

Investeringen i nødnettet er betydelig – den er kostbar – men det er også en riktig satsing hvis dette betyr at en oppnår merverdien som Stortinget opprinnelig bestilte.

Vi, Høyre, har snakket med brannfolk, spanere, livvakter, legevaktsfolk og ambulanspersonale som jevnlig risikerer sine liv i arbeidet sitt. En røykdykker på arbeid i en brennende bygning – ja, da er sambandet navlestrengen hans. Det er helt avgjørende å komme i kontakt med sentralen og kollegene på stedet for at han skal kunne gjøre jobben sin og være mest mulig sikker på at han kommer seg uskadet ut fra oppdraget.

Når vi som samfunn ber enkeltpersoner ta på seg et oppdrag på våre vegne, må vi også være sikre på at vi, i vår rolle, har gjort det vi kan for å gi dem mest mulig trygghet i arbeidet som skal gjøres. Tilbakemeldingene vi får nå – fra brannfolk, ambulansetjenestepersonale og ansatte

i politiet – gjør meg urolig for om dette arbeidet er gjort godt nok.

Direktoratet for nødkommunikasjon og statsråden synes å tilbakevise enhver form for kritikk. I forslaget til statsbudsjett for 2013 presenteres de generelle rammene for utbyggingen, men det sies lite eller ingenting om kladdeføret for prosjektet.

Det hevdes at den valgte TETRA-standarden er ulik standarden i resten av Europa, kalt TEDS. Dette fremstår som underlig, fordi Stortinget har forutsatt i tidligere behandling at nytt nødnett skulle være et nøkkelferdig produkt og ikke et utviklingsprosjekt.

Høyre er urolig for om utbyggingen av nødnettet er valgt på uriktig grunnlag og om den videre prosessen er godt nok planlagt. Det er flere grunner til denne bekymringen. I opprinnelig bestilling for Stortinget i St.prp. nr. 30 for 2006–2007 blir det forsikret om flere forhold som var viktige for Høyre, under kapitlet «Sentrale egenskaper ved det nye nettet»:

«Ved landsdekkende utbygging vil nødnettets radio-sendere/mottakere dekke om lag 80 % av landets areal og nær 100 % av befolkningen.»

NRK avslørte tidligere i høst at det skal eksistere en hemmelig avtale mellom direktoratet og leverandøren, Motorola, om at dekningsgraden blir redusert. For oss i Høyre ser det ut som om direktoratet kan ha gått med på en gjennomsnittlig dekningsgrad som er ca. 10 pst. under Stortingets bestilling, eller enda mindre. Stemmer dette, er dette riktig? Vi har også fått informasjon om at Troms fylke bare skal ha en dekningsgrad på 57 pst. Dette er ikke som bestilt, og denne reduksjonen kan innebære forskjellen på liv og død.

«Det vil bli spesielt god dekning i byer og tettsteder, også innendørs», ble det sagt fra regjeringen. Dette har blitt redusert til: «I tettbygde strøk skal det være en viss innendørs dekning, noe som krever noe høyere tetthet av basestasjoner.»

Dette betyr at ambisjonene har blitt noen helt andre. Med dette blir det nye nødnettet nærmest et utendørsnett, mens ambulanspersonellet som skal hjelpe den fødende kvinnen i boligblokken hun bor i, må basere seg på mobiltelefon underveis eller eventuelt løpe ut på gaten når de trenger kontakt med jordmor.

Spaneren som fotfølger den kriminelle volds mannen, må håpe på det beste når hun forfølger den mistenkte inn på Oslo S eller på T-banen i Oslo, fordi sambandet ikke fungerer godt nok her. Livvaktene som passet på Sør-Koreas statsleder på statsbesøk i Norge, har vi fått opplyst ikke hadde dekning inne på Grand Hotel. Flere brannstasjoner holder fast på det gamle sambandet, fordi deres egne interne tester viser en klasseforskjell i dekningen innendørs.

Enda merkeligere blir denne reduksjonen i kvalitet når vi vet at TETRA-brukere i våre naboland ikke sliter med samme dekningsproblemer innendørs. Årsaken til dette skal være at deres radioer er utstyrt med såkalt Gateway repeater som forsterker signalet betydelig, mens dette skal ha falt ut fra kravspesifikasjonen underveis i det norske innkjøpet. Hvorfor lå ikke dette inne som krav i det norske anbudet? Dette var det flere leverandører som kunne levere

allerede i første norske anbudsrunde. At Motorola på dette tidspunktet ikke hadde dette i sine radioer, har det spilt en rolle?

«I startfasen vil datatjenester ha en overføringsrate på maksimalt 28,8 kb/s. Dataoverføring med hastighet opp til 163 kb/s er tenkt innført i byer, tettsteder og langs europaveier, riksveier og fylkesveier fra 2009.»

Dette sa regjeringen i 2006. Nå sies det at det er vanskelig med datatrafikk på nettet. Brukerne er avhengige av mobiltelefonene sine, noen steder brukes iPad, ambulansetjenesten har måttet bruke et separat kartsystem, og mulighetene til å sende EKG over det krypterte nødnettet, som også ble lovet, er fortsatt bare en drøm. Siste anslagene som Høyre har hørt, er at dette kanskje kan innføres mellom 2025 og 2030, hvilket betyr nok et brudd på Stortingets forutsetninger.

«Nødnettet vil kunne brukes i helikopter og fly opptil 8 000 fot over havet,» var bestillingen. Fakta har vist at politihelikoptrene som har patruljert i Oslo-området i høst, var uten dekning i luften i seks uker. Merkelig nok skal dette ha begynt å virke igjen først samme uke som justisministeren og jeg sist møttes i denne sal og diskuterte spørsmålet i en spørretime. Forhåpentligvis er dette nå på plass for fremtiden.

Samtidig ser vi at Høyres forutsetning om at også redningshelikoptrene skulle koples på nødnettet, ikke er med likevel. Er det meningen at disse skal med etter hvert, eller har man gitt opp dette?

Nytt nødnett skal ha: «god kapasitet ved ulykker og i den daglige operative tjeneste». Det var regjeringens beskrivelse av forhandlingsresultatet i 2006. Vi ser at nød-sambandets kapasitet er sprengt i hovedstaden og hovedstadens sentrum hver uke, og at det har kollapset i flere kritiske situasjoner. Eksempler er stormen Dagmar, en husbrann på Hasle, midt i Oslo, og en øvelse på Ila landsfengsel.

Et robust nett som virker under strømbrydd og når andre nett ligger nede, var et hovedargument for nytt nødnett. Det vi ser i dag, kan være et nødnett som er enda mer sårbart enn mobilnettet, fordi det har langt færre basestasjoner. Det er ikke beroligende å høre at Direktoratet for nødkommunikasjon ikke deltar i beredskapsøvelsen heller – den såkalte og omtalte TYR, som nylig ble gjennomført. Samtidig hører vi at basestasjonene bare skal ha åtte timers reservertid ved strømbrydd. Regjeringen sier i proposisjonen som vedtok igangsettelse av bygging:

«Stor brukermedvirkning anses som et viktig risikoreducerende tiltak i prosjektet.»

Samtidig sier beredskapspersonellet at de ikke blir hørt. Tidligere helsedirektør sier at dårlig dekning og talekvalitet har vært rapportert i flere år, uten at man har sett noen plan for å forbedre dette. De opplever at brukererfaringene deres ikke når fram, og at direktoratet baserer evalueringsrapporter på analysing av statistikk fra datasystemet eller spørreundersøkelser hos ledelsen i departementene. Til og med i Direktoratet for nødkommunikasjons egenevaluering etter 22. juli-terroren var det ikke snakket med dem som var operative under politiaksjonen. Det henvises i evalueringsrapporten til at dette skal skje i den vide-

re oppfølgingen, men slik Høyre har forstått dette, venter politifolkene fortsatt på en slik henvendelse.

Statsråden har sagt at ved utarbeidelsen av spesifikasjonen for nødnettet ble det lagt stor vekt på å gjøre denne teknologinøytral.

Det står i proposisjonen at:

«det påhviler leverandøren å levere et nøkkelferdig system».

Hvorfor er det ikke krevd såkalt gateway repeater-funksjon i radioene?

Spørsmålet blir enda mer sentralt når vi samtidig har fått dokumentert at det i den hemmeligstemplede kravspesifikasjonen, som lå til grunn for anbudsrunderen, ble krevd at leverandøren skulle levere radioterminaler som støtter TETRA-standarden TEDS.

Hvordan kunne Justisdepartementet kreve TEDS-standard når dette ikke var teknologinøytralt, og at dette på denne tiden bare var på utviklingsstadiet hos Motorola? Jeg spør igjen: Hvordan kunne man?

I tillegg skjønner vi ikke hvordan man kunne velge leverandør overhodet, når det viser seg at heller ikke Motorola kunne levere produkter og løsninger basert på denne standarden før i mai inneværende år – seks år etter at de vant kontrakten.

Denne delen av saken har en lukt som vi i Høyre ikke er komfortable med. At Direktoratet for nødkommunikasjon innrømmer at Motorola har sittet på flere sider av bordet og deltatt i utformingen av anbudskriteriene allerede gjennom den første anbudsprosessen, vitner om at utfallet ikke var teknologinøytralt, slik Stortinget ble forsikret om. Det er sterkt beklagelig at prosessen har blitt gjennomført slik at Klageorganet for offentlige anskaffelser har konkludert med brudd på regelverket, og at avtaleoverdragelsen fra Nokia Siemens til Motorola kan være ulovlig.

Statsråd Grete Faremo [12:03:16]: Nødnett er det nye digitale radiosambandet til de tre nødetatene brann, helse og politi. Det er avlyttingssikkert, med bedre funksjonalitet, talekvalitet, dekning og kapasitet enn dagens samband.

Nødnett brukes både internt i etatene og som et samvirkenett hvor mannskapene deler tidskritisk informasjon mellom ulike organisasjoner.

Nødnett bygges ut for å dekke de behov nødetatene har beskrevet. Utbyggingen er i tråd med ekstern kvalitetssikrers anbefaling, og rammene er som gitt av Stortinget. Direktoratet for nødkommunikasjon, DNK, blir nøye fulgt opp, både gjennom etatsstyringen fra Justis- og beredskapsdepartementet og jevnlig tilsyn fra Riksrevisjonen.

Nødetatene brann, helse og politi spesifiserte krav til nytt nødnett i forkant av anbudskonkurransen. De deltok i evalueringen av tilbudene og i forhandlingene med leverandøren, og de anbefalte kontrakten overfor departementet.

Nødnett ble, som interpellanten påpeker, om lag tre år forsinket i første utbyggingstrinn. Det er redegjort for årsaker til dette i Prop. 100 S for 2010–2011, framlagt 15. april 2011. Forsinkelsen skyldtes hovedsakelig store vanskeligheter på leverandørsiden, langvarige prosesser

for etablering av enkelte basestasjoner og uforutsette forsinkelser knyttet til evalueringen mellom første og andre utbyggingstrinn.

Nødnett er i bruk i hele området for første utbyggingsstrinn. Om lag 8 000 radioterminaler er tilknyttet systemet. Månedlig går det over en halv million samtaler i Nødnett. Brukerundersøkelser viser at den store majoriteten av brukerne er fornøye. En brannmann i Halden uttalte nylig til Halden Arbeiderblad at Nødnett er det største som har skjedd brannvesenet siden brannslangen.

En medarbeider i ambulansetjenesten sier til Ambulanseforum:

«Vi har et nett som definitivt har noen barnesykdommer, men for første gang så har jeg faktisk samband på jobb. I tillegg har jeg dekning. Dette er en god kombinasjon. For første gang har jeg en sikkerhetsalarm jeg stoler på at virker. Dette har jeg aldri hatt før.»

Da justiskomiteen var i Drammen for få uker siden, har jeg blitt fortalt at AMK-sjefen uttalte:

«Det har vært kritiske røster til det nye nødnettet, men vi mener at det er kjempebra. Lyden er mye bedre og mulighetene er flere.»

Nødnettkontrakten omfatter leveranse av enorme mengder teknisk utstyr over en lengre tidsperiode. Innenfor kontrakter av denne størrelse og kompleksitet utarbeides normalt kontraktstillegg for å avklare de problemstillinger som uvegerlig dukker opp underveis. Kontrakten med tillegg ivaretar statens samlede interesser og er i tråd med føringene fra denne salen.

Enkelte medier hevder at Nødnett har hatt en kostnadsøkning fra 3,6 mrd. kr til 6 mrd. kr – noe som ville tilsvart en økning på 67 pst. Her blandes tall som ikke er sammenlignbare. Økningen i forventet kostnad er på om lag 27–30 pst. i 2011-kroner, avhengig av hvor mye av usikkerhetsavsetningen det vil bli behov for – altså langt under det anslaget som er vist til ovenfor.

Kostnadsrammen for trinn 1 ble i 2006 estimert til 900 mill. kr, og det ble da ikke avsatt midler til usikkerhet.

I tidligere nevnte Prop. 100 S for 2010–2011 ble det opplyst at de samlede kostnadene for trinn 1 var 1,347 mrd. kr i 2011-kroner. I underkant av 200 mill. kr av kostnadsoverskridelsen kan direkte relateres til forsinkelsen.

I 2011 ble kostnadsrammen for utbyggingen av trinn 2 fastsatt til 4,7 mrd. kr, og usikkerhetsavsetninger utgjør 750 mill. kr – i tråd med ekstern kvalitetssikrers anbefaling.

Interpellanten er bekymret for om utbyggingen av Nødnett har skjedd på bakgrunn av uriktige opplysninger. Før Stortinget vedtok landsdekkende utbygging ble Nødnett meget nøye gjennomgått. Det foreligger omfattende utredninger fra uavhengige og troverdige aktører. Det har i tillegg hele tiden vært dyp brukerinvolvering ved utviklingen av Nødnett – fra spesifikasjon til ferdig løsning.

Det er hevdet at Nødnett er basert på en annen standard enn «den resten av Europa benytter». TETRA-standardene brukes av Island, Sverige, Danmark, Finland, Litauen, Estland, Storbritannia, Nederland, Belgia, Tyskland, Østerrike, Ungarn, Slovenia, Portugal, Italia og Hellas.

Norge og Sverige har også påbegynt et prosjekt som

gjør det mulig for tjenestemenn i nødnettene i de to landene å bruke sine Nødnett-radioer i begge landene. Dette samarbeidet er bare mulig fordi vi har samme sambandsteknologi.

I Norge er også leveransen av TEDS inkludert i kontrakten. TEDS er en del av TETRA-standardene som gir hurtigere datatrafikk i nødnettet. Det skal gjennomføres et pilotprosjekt for TEDS i Norge neste år. TEDS vil kunne gi mulighet til å overføre datatrafikk i nødnettet i høyere tempo.

Både analyseselskapet Gartner og Finansdepartementets eksterne kvalitetssikringsfirmaer som kvalitetssikret evalueringen av både første og andre byggetrinn, konkluderte med at det ikke var reelle alternativer til TETRA. Ingen andre land har basert sine nødnett på kommersielle mobilnett.

Den siste tiden har det blitt stilt spørsmål om hvorvidt dekningen for Nødnett blir dårligere enn det Stortinget forutsatte i sitt vedtak i 2011. Målsettingen om at Nødnett skal ha dekning på nær 100 pst. av befolkningen og 79 pst. av landarealet står fast. Nødnett vil gi tilnærmet full dekning langs europaveier, riksveier og fylkesveier samt i byer og tettsteder. Det er krav til forsterket signalstyrke i byer og tettsteder for å gi best mulig innendørsdekning. Det vil bli dekning i kystnære områder og krav til dekning for helikopter. Mobile basestasjoner for bruk i f.eks. fjellheimen og flere innendørsanlegg er bestilt.

Det å sikre dekning er en omfattende og tidkrevende prosess. Det krever ikke bare god planlegging, men også justeringer etter målinger og erfaringer fra bruk. Arbeidsmetodene er nå forbedret.

I forkant av utbyggingen gjennomføres det møter med nødnettene lokalt i alle utbyggingsområdene for å få informasjon om lokale forhold og behov. Deretter bygges Nødnett med god dekning i de områder folk bor og nødnettene ferdes. Når Nødnett er etablert i det enkelte utbyggingsområdet, skal brukernes erfaringer og feltnålinger kartlegges behov for eventuell bygging av ytterligere basestasjoner.

Denne arbeidsmetoden det nå er lagt opp til, gir den praktisk beste og raskeste måten å bygge det landsdekkende nettet på. For å kunne benytte Nødnett også ved hendelser i områder der det ikke er etablert fast dekning, vil det bli anskaffet mobile basestasjoner.

Som nevnt har nødnettene deltatt i spesifikasjonsarbeidet for Nødnett. Det er stilt generelle krav om økt signalstyrke i de 22 største byene og rundt samtlige brannstasjoner for å oppnå innendørsdekning opp til et visst nivå. Dette har ført til at signalstyrken som brukes i byer i Norge, er sterkere enn i de fleste byer i Europa hvor også TETRA benyttes som nødsamband.

Det vil alltid være bygg der radiostråler ikke når inn. Innendørsdekning avhenger av byggenes konkrete struktur, fasade, bygningsmateriale og omfang. Hvilke bygg det gjelder, kan være vanskelig å identifisere i forkant.

I konkurransegrunnlaget er det ikke stilt krav om dekning som gir røykdykkere garantert tilgang til det faste nettet ved innsats inne i alle bygg. Et slikt krav om ubegrenset innendørsdekning ville blitt ekstremt kostnadsdrivende og vanskelig å gjennomføre. Ifølge Direktoratet

for samfunnsikkerhet og beredskap bruker likevel 24 av 29 brannvesen i første utbyggingstrinn Nødnett til røykdykking.

Det gjennomføres nå en studie i et samarbeid mellom Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap og SINTEF for å fastslå om det er kvalitetsforskjeller mellom gammelt spesialsamband som tidligere har vært brukt til røykdykking og nødnettradier i ulike bygningskonstruksjoner. Målsettingen er å gi brannsjefer et godt grunnlag for å beslutte hva slags samband som er best egnet for røyk- og kjemikaliedykking.

22. juli-kommisjonens rapport understreker viktigheten av at Nødnett bygges ut i hele Norge raskest mulig. Regjeringen ser det som en prioritert oppgave å sørge for dette samt å sikre at Nødnett i drift er et trygt og effektivt verktøy for brukerne.

Leverandørbyttet og kontraktstilleggene har gitt betydelig redusert risiko i prosjektet. Utbyggingen av Nødnett tilfredsstiller Stortingets forutsetninger om krav til kvalitet og flatedekning. Trinn 2-utbyggingen av Nødnett er i full gang. Per i dag pågår det utbygging i Hedmark, Vestoppland og Gudbrandsdal politidistrikter, og det pågår radioplanlegging for hele landet.

Landsdekkende Nødnett ferdigstilles innen utgangen av 2015, i tråd med ekstern kvalitetssikrers anbefaling.

Ingjerd Schou (H) [12:13:35]: Jeg er også helt sikker på at det er veldig mange gode eksempler fra bruk av nødnettet. Det er både å forvente og bra, men det underkjenner allikevel ikke de erfaringene som tilsier at forbedringer må til. Siden det er så bra i alle andre land som bruker dette, kan det jo tyde på at det er i Norge problemet ligger. Det er altså ingen andre som bruker TEDS, utviklingsprosjektet, og da blir det heller ikke et nøkkelferdig opplegg, som Stortinget forutsatte.

Bestillingen fra Stortinget var også at vi skulle ha en teknologinøytral konkurranse som leverte nettopp et nøkkelferdig robust nødnett, etter flere spesifikasjoner på nødvendig kvalitet, og vi er i ferd med å få på plass et kryptert nødnett som gjør at beredskapsenhetene våre har bedre muligheter til kommunikasjon med hverandre. Det er gode eksempler, men det er også ting som må forbedres. Men vi har altså endt opp med å knytte oss til en enkeltleverandør i et utviklingsprosjekt som ikke har den robusthet, den kvalitet, den pris eller den gjennomførbarhet i tid som ble forutsatt i vedtakene. Nøklene til systemet passer rett og slett ikke helt ennå etter seks år. Fortsatt driver direktoratet og Motorola med mekking og filing, og håper at de vil passe til slutt. Tålmodigheten er i ferd med å renne ut. Fakta må på bordet, uavhengige evalueringer må foreligge, og vi som lovgivere må også få tilgang til disse.

Det kreves en grundig gjennomgang av nødnettet som nå er i ferd med å komme på plass. Vi må vite om dette rett og slett er godt nok. Er det godt nok for de operative beredskapsmannskapene? Holder det vann for vårt samfunn i store katastrofer? Er nødnettet fremtidsrettet, slik at det kan integreres med den nye teknologien som har kommet siden dette først ble vedtatt i 2005?

I Høyre mener vi at det ville være nyttig å se nærmere

på hvilke løsninger som er mulig for å få til forbedringer av systemet, som løsningen det norske forskningslaboratoriet Simula er i ferd med å teste ut, med et nytt SIM-kort som gjør at nødradioene ikke bare kan bruke TETRA-nettet, men også Telenor, NetCom, Ice eller andre ved behov.

Det statsråden har sagt om nødnettet og dets utvikling, er så langt ikke svar på alle de utfordringene som brukerne kommer med. Jeg tror det er viktig at statsråden forsikrer at dekningsgraden, som statsråden sier skal være slik Stortinget har forutsatt, også blir etterlevd av Direktoratet for nødkommunikasjon, og at det ikke finnes hemmelige dokumenter som tilsier at dekningsgraden skal være på 57 pst. i Sogn og Fjordane eller i andre deler av landet vårt, hvor dekningsgraden er betydelig lavere enn forutsatt.

Statsråd Grete Faremo [12:16:49]: Jeg er glad for at dette prosjektet har stor oppmerksomhet. Nødnettet er en vesentlig forbedring av kommunikasjonsmulighetene for nødetatene. At det likevel er krevende å gjennomføre et så vidt stort prosjekt, er ingen overraskelse, og at vi må følge med både fra regjering og storting på gjennomføringen, er også selvsagt.

Jeg vil med en gang forsikre om at det ikke foreligger noen hemmelige avtaler om redusert dekningsgrad. Det har vært flere diskusjoner om hvordan en skal sikre denne utbyggingen, og senest i denne sal ble det diskutert hvordan en skal gjøre denne installasjonen skånsom f.eks. i verneområder. Med grunnlag i det vedtaket Stortinget gjorde, er det også derfor tatt hensyn til dette i gjennomføringen av den landsdekkende utrulling, hvor faste installasjoner og også mobile løsninger er tatt i bruk for å sikre en dekning som forutsatt.

Gateway repeatere blir nevnt flere ganger. Det er en teknisk betegnelse som jeg ikke skal gi meg inn på å beskrive i detalj, men det er med i trinn 2. Det er også slik at redningshelikoptrene kommer med i gjennomføringen av prosjektet videre. Dette var jo til diskusjon allerede i den regjeringen som interpellanten tilhørte, og jeg er sikker på at teknologinøytral anskaffelse ble diskutert og også gjennomført i det anbudsgrunnlaget som senere gikk ut.

Det er en selvfølge at brukerne er med hele veien, ikke minst knyttet til å sikre at nødnettet til slutt skal virke etter sin hensikt. Når vi har tatt lærdom av hva det var som bidro til forsinkelse i byggetrinn 1, bl.a. at det skulle være så å si perfekt før man tok det i bruk, har vi i trinn 2 valgt en mer dynamisk utrulling, også etter vedtak her i Stortinget. Det gjør at brukervedvirkningen for å sikre at nettet virker etter sin hensikt, er helt sentral. De feil som etter hvert oppdages, og de svakheter som avdekkes, skjer det en utbedring av, og da i samarbeid med brukerne, så langt det er mulig.

Tone Merete Sønsterud (A) [12:20:08]: Først takk til interpellanten for at hun tar opp denne saken.

Den er viktig fordi utbyggingen av Nødnett over hele landet, som er i full gang, er den største satsingen som nå gjøres i forbindelse med samfunnsikkerhet for å bekjempe organisert kriminalitet, håndtere store ulykker, naturkatastrofer og mulige terrortrusler.

Men interpellasjonen er også viktig fordi vi opplever at det til tider er både misforståelser og feilinformasjon bl.a. i media. Nødnumrene vi har i dag, det nye nødnettet og nødkommunikasjon blandes sammen som om alt er en og samme sak. Jeg håper denne debatten kan bidra til oppklaring, og at man får fram fakta på en god måte.

Det skal ikke stikkes under stol av denne saken har en noe brokete fortid både med bygging av nettet og med leveransen. Det var ikke teknologiutvalgets skyld. Men det er et komplisert teknologiprojekt som krever samhandling mellom en rekke aktører, brukergrupper og leverandører, og utbygging av nettets første fase var en svært utfordrende prosess.

Det er et stort behov for et nytt digitalt radiosamband for nød- og beredskapsstatene som er avlyttingssikkert, som gir bedre funksjonalitet, talekvalitet, dekning og kapasitet. Derfor har Stortinget, enstemmig, vedtatt full utbygging i landet.

Når det gjelder valg av teknologi, har det vært reist kritikk fra noen enkeltpersoner og deler av etatene. Det må en ta på alvor, og i det videre arbeidet må en ta med seg erfaringer, kunnskap og innspill som kommer fra brukerne.

Men jeg understreker det statsråden sa i sitt innlegg, at nødetatene deltok i anbudsprosessen og i evalueringen av tilbudene, og de var også med på å godkjenne kontrakten før den ble signert, noe som var avgjørende viktig for Stortinget da det ble fattet vedtak om utbygging.

Men allikevel, i den offentlige debatten har det fra noen blitt sagt at teknologien som er valgt i Norge, ikke er framtidsrettet. Og i forbindelse med høringen i transport- og kommunikasjonskomiteen om statsbudsjettet for 2013 hevdet IKT Norge at det bør hasteutredes om kommersielle telenett kan avhjelpe utbyggingen.

De begrunnet dette med at det nå er utviklet en ny norsk teknologi som kan ta inn alle operatører og alle typer teknologi, inkludert TETRA. Det ble sagt at nødnettet kan reddes med ny norsk teknologi, og at vi kan få bedre dekning, kapasitet, billigere utbygging og effektivisering av etatene.

På spørsmål fra undertegnede om hvor mye billigere det ville bli, hadde de ikke noe svar på det.

Det bør sjekkes ut om IKT Norge har rett i sine påstander, men vi kan ikke akseptere at nødnettet blir forsinket eller dårligere enn det som Stortinget har vedtatt, med alle de funksjonaliteter som er påkrevd, bl.a. krypterte avlyttingssikre samtaler i grupper.

Interpellanten viser til at det nå blir hevdet at den valgte TETRA-standarden er ulik den som er i resten av Europa. Dette er et eksempel på feilinformasjon i denne saken.

Statsråden viste i sitt innlegg til hvilke andre europeiske land som bruker TETRA, og til fellesprosjektet som er i gang mellom Norge og Sverige. Det er noen hindringer på veien, men vi får tro at de kan fjernes, slik at samfunnsikkerheten styrkes ytterligere både mellom og i disse to landene.

Når Stortinget tidligere har behandlet saker om Nødnett, har det vært understreket at det så langt som mulig skal legges til rette for at frivillige organisasjoner som driver med redningsarbeid, kan bruke nettet. Derfor er jeg

fornøyd med at det nå pågår utprøving hos bl.a. Norsk Folkehjelp, Røde Kors og Redningsselskapet, og at Luftambulansen er på vei inn. I tillegg er Stortinget og Norges Bank inne, og det er prosjekter på gang med Sivilforsvaret, NSB, Tollvesenet, Forsvaret og energibransjen. Det er bra, men hovedfokuset må være de tre nødetatene.

Nettet brukes nå daglig av godt over 8 000 brukere fra brann-, helse- og politietaten, og brukernes erfaringer er i all hovedsak gode. Der svakheter identifiseres, jobbes det hele tiden med å forbedre systemet, og slik må det selvfølgelig være.

Det er noen utfordringer med innendørsdekningen, spesielt i nybygg. Dette er et problem som deles med de kommersielle aktørene. Et eksempel er de nye byggene i Bjørvika, som skaper stort hodebry for Telenor. Direktoratet jobber kontinuerlig med dette problemet, men en fordel med TETRA er at det er mulig å benytte håndterminaler til kommunikasjon når det ikke er kontakt med nettet.

Det gjøres nå mange grep for å styrke beredskapen i Norge. Nødnettet er ett, og jeg er sikker på at det er en stor bidragsyter til økt samfunnsikkerhet i landet vårt.

Jeg får bare håpe at det ikke er slik at Høyre mener at en nå nesten skal starte opp på nytt, slik en til dels kunne få inntrykk av i Schous innlegg.

Bård Hoksrud (FrP) [12:25:18]: Dette er en utrolig viktig debatt. Jeg er glad for at også Høyre etter hvert har sett at det er store utfordringer ved implementeringen av det såkalte nye nødnettet. Fremskrittspartiet har vært skeptisk helt siden 2004, og gitt klart og tydelig uttrykk for det, nettopp på grunn av en del av de teknologiske utfordringene som vi så: at man ikke kan sende bilde, at man ikke kan sende videofilm eller videosnutter, noe som kunne vært veldig viktig for nødetatene å sende videre til operasjonssentralene.

Så er det bra at vi endelig får en statsråd som er ansvarlig for det nye nødnettet, og som faktisk kan komme til Stortinget. Praksisen har jo vært at den statsråden som har hatt ansvaret, ikke kan møte i Stortinget fordi han har vært inhabil i saken. Det er veldig bra at vi nå har fått en statsråd som faktisk kan møte og diskutere nødnettsaken, og som har ansvaret for dette.

Men det som er litt synd, er at vi under behandlingen av nødnettsaken enkelte ganger har fått 14 dagers behandlingstid i Stortinget. Stortinget er ikke gitt en reell mulighet til på en grundig og skikkelig måte å få diskutere en del av de store utfordringene som vi nå ser.

Når jeg hører statsråden skryte av at vi implementerer et nytt nødnett: Ja, teknologien er fra 1990-tallet, og det har faktisk skjedd masse teknologisk siden TETRA og det såkalt nye nødnettet ble etablert. Man kan vel kanskje si at det er et nytt gammelt system man nå er i ferd med å innføre.

Så må gjerne statsråden og andre skryte av at brukerne er godt fornøyd. Ja, jeg registrerer at det er mange brukere som sier at de er fornøyd, men ofte opplever jeg at de er litt oppover i systemene. Fra dem som virkelig er på bakkeplanen, og som bruker nødnettet hver eneste dag i nødetatene, er i hvert fall de tilbakemeldingene vi får, langt fra like en-

tydig positive som statsråden prøver å fremstille det som her i dag.

Det er et paradoks at på Ila landsfengsel, hvor man har noen av de kanskje verste og mest kriminelle fangene vi har i dette landet, detter hele nødnettet ned når nødnetatene skal ha en øvelse der. Og så sier man at man må bli bedre til å bruke sambandet. Det er jo betryggende at man må prate mindre på sambandet, for da fungerer det kanskje – satt litt på spissen. Jeg håper jo ikke at det er sånn. Jeg håper at det blir tatt på alvor. Jeg forventer og jeg tror at Direktoratet for nødkommunikasjon tar dette på høyeste alvor.

Politiets livvaktjeneste og Den kongelig politieskorte vil altså ikke bruke det nye nødnettet fordi det er for dårlig. Det er tilbakemeldingen. Helseetaten sier at det er for dårlig. Det tar Fremskrittspartiet på alvor. Derfor har vi invitert til et seminar nå torsdag. Det hadde vært hyggelig om justisministeren ville tatt en tur for å høre på brukerne, de som er veldig opptatt av dette, og som opplever at nødnettet ikke fungerer sånn som alle sammen gjerne vil at det skal fungere.

Jeg synes at statsråden gjerne kan si noe om de nye mulighetene man nå ser. Simula sier at det er fullt mulig å få på plass nye løsninger, ny teknologi, hvor man bruker det kommersielle nettet sammen med nødnettet. Jeg tror det er vanskelig å si at man skal skrote noe man har brukt 2 mrd. kr på allerede. Men det kan hende at man skal si at vi må bruke det kommersielle nettet sammen med nødnettet for å få en best mulig tjeneste til dem som faktisk er ute og gjør jobben. Det er vanlige menn og kvinner som gjør jobben ute i nødnetatene, i førstelinjen. Selvfølgelig skal de ha det beste tilgjengelige kommunikasjonsutstyret. Det er nettopp derfor vi har disse debattene. Det er derfor vi har disse diskusjonene, og det er derfor Fremskrittspartiet også etter seminaret på torsdag vil diskutere hva vi gjør videre. Dette er kjempeviktig, for det handler om å redde menneskeliv, og det handler om å redde verdier.

Det er et paradoks at på dette såkalt nye nødnettet kan man snakke sammen, man kan sende en melding, mens en tolvåring, eller en tiåring for den saks skyld, som får en forholdsvis gammel telefon, kan sende melding, han kan ringe, og han kan til og med sende bilder. Og hvis den er litt nyere, kan han til og med sende video via mobiltelefonen. Det betyr altså at de aller fleste mennesker i Norge har et bedre system enn det vi har nå til det nye nødnettet. Jeg ser veldig fram til seminaret vi skal ha på torsdag. Som sagt er det en åpen invitasjon til justisministeren hvis hun har lyst til å komme og høre på både de som er for og imot. Så håper jeg at vi etter det kan se på hva vi gjør videre med nødnettet, for det er viktig å sikre et godt og trygt nødnett.

André Oktay Dahl (H) [12:30:40]: Det som har vært det mest krevende og problematiske når Stortinget har forsøkt å følge nødnettutbyggingen nøye, er det uklare og til dels motstridende faktagrunnlaget som vi underveis har fått å bygge på. Jeg vil si at nødnettutbyggingen nesten konkurrerer med IKT-utbyggingen i politiet når det gjelder manglende betryggende informasjon til Stortinget. Det gjør et inntrykk når en dønn solid tidligere helsedirektør offentlig går ut og sår tvil om deler av det faktagrunnla-

get som presenteres i regi av Direktoratet for nødkommunikasjon. Da ringer alarmklokkene våre. Det holder rett og slett ikke at dårlig dekning og talekvalitet i flere år har vært rapportert om uten å ha vært gjort noe med, som han påpekte.

Det er problematisk når flere av oss får meldinger om at informasjon sminkes eller holdes tilbake, at de som faktisk skal utføre farlige jobber, ikke opplever at deres informasjon blir innhentet eller i det hele tatt søkt videreformidlet. Når man sier at brukere er fornøyd, er det ganske greit å vite at veldig mange av dem Høyre har vært i kontakt med, har bedt oss om å spørre: Hvem er de brukerne? Hvem er spurt, og hvordan er de spurt?

Som flere har vært inne på, kollapset nødnettet både under Dagmar og under fullskalaøvelsen ved Ila landsfengsel. Det har også kollapset under en helt vanlig brann i et bolighus i Oslo. Politiet melder at det gamle sambandet fungerte mye bedre for politiet. Selv inne på Sentrum politistasjon skal det fungere dårlig i deler av bygget. Ved statsbesøket til Sør-Koreas president hadde man på Grand Hotel ikke dekning på nettet innendørs. Bilder er det, som flere har sagt, ikke mulig å overføre, men det blir et stadig større behov.

Helsevesenet opererer med et eget kartsystem ved siden av nødnettet, i og med at det ikke er integrert. Når det gjelder ambulansetjenesten, brukte man før fire–fem tastertrykk. Nå bruker man altså elleve. Det sier noe om utfordringene som det haster å få gjort noe med.

Flere av dem vi har vært i kontakt med, har kommentert kommisjonsrapporten, som sier at hadde man hatt nødnettet på plass, kunne kanskje ting vært annerledes den 22. juli. Det betviler de, for de mener at med utbygd nødnett ville man ikke løst situasjonen bedre den 22. juli. Det gir grunn til å etterspørre kommisjonens grunnlag for deres rapport på dette punktet som utelukkende er bygd på hva topper har sagt, og ikke hva operativt mannskap har sagt.

Vi tviler sterkt på at de ansatte og brukerne som tar kontakt med oss, enten det gjelder dem i helsevesenet, brann- og redningsetaten eller i politiet, har noen som helst annen agenda enn å sørge for at deres arbeidsdag blir tryggest mulig. De er rett og slett bekymret for at de nærmest ikke vil tørre å gjøre jobben sin fremover.

Det spørsmålet denne interpellasjonen egentlig handler om, er jo om statsråden er sikker på at folk som skal bruke nødnettet, kan være trygge på at det fungerer, og om hun kan garantere for at vi ikke om noen få år vil oppleve episoder hvor f.eks. brannfolk blir skadet eller kanskje drept på jobb fordi de ikke kan kommunisere med hverandre.

Det er grunn til å ta opp at vi har opprettet et eget direktorat som skal styre hele nødnettutbyggingen. Det fører meg inn på hva vi kan si om norsk måte å organisere seg på. Når man ser på nødnettutbyggingen og gjennomføringen av IKT-prosessen i politiet og en lang rekke andre eksempler, gir det grunn til å sette spørsmålsteget ved måten vi organiserer samfunnet vårt på. Vi har et POD som visstnok skal bli mye bedre på IKT. Vi har et eget politiets data- og materielltjeneste. Vi har også etablert et eget direktorat for nødnettutbygging. Samtidig har vi et totalt fragmentert sy-

stem for å forebygge og bekjempe «cybercrime» uten en klar og sentral strategi. Vi overlater utelukkende til private selskaper å håndtere mulige sikkerhetstrusler via kinesiske Huawei. Det gir grunn til å spørre hvem som i det hele tatt har det overordnede ansvaret – om høyre hånd ser venstre hånd.

Høyre mener at nødnettutbyggingen egentlig blir en test på om våre beslutnings- og gjennomføringssystemer i praksis har lært noe særlig etter 22. juli, om vi nå har kommet til «the point of no return» eller ikke. Det er en lang rekke spørsmål som ikke er blitt besvart i dag, f.eks.: Når konkret kommer redningshelikoptrene med? Hvilke kontraktmessige muligheter har vi til å supplere med moderne, ny teknologi som kan supplere det vi har nå? Og ikke minst: Hvordan har statsråden tenkt å sikre seg at operativt personale trekkes mer med i prosessen fremover enn tilfellet har vært til nå?

Marit Nybakk hadde her overtatt presidentplassen.

Jenny Klinge (Sp) [12:35:46]: Det var eit einstemmig storting som 9. juni 2011 vedtok at vi skulle bygge nytt nødnett i heile Fastlands-Noreg. Det var eit viktig vedtak som skal styrkje beredskapen og kommunikasjonen mellom dei viktige nødetatane våre.

Debatten rundt dette nødnettet har i det siste vore sterk, og regjeringa har mått tole mykje kritikk frå opposisjonen. Dessverre opplever eg at debatten har vore prega av misforståingar og mangel på kunnskap. Mange av desse misforståingane kunne lett ha vore unngått. Eg undrast på om nokon av og til ikkje ønskjer å få alle fakta på bordet, for lettare å kunne kritisere.

Representanten Schou framhevar i sitt spørsmål at Stortinget har føresett at nytt nødnett skulle vere av same standard som i våre naboland. Vidare hevdar ho at den valde standarden er annleis enn hos dei andre landa i Europa. Hadde representanten frå Høgre teke seg tid til å sjekke litt opp i denne saka, så hadde ho visst at TETRA-standaren som er vald, er den same som ein nyttar i dei næraste nabolanda våre; Sverige, Danmark, Finland, Island og Storbritannia. Dette har for denne regjeringa vore eit svært viktig punkt, då dette gjer samarbeidet over landegrensar mykje enklare. Per i dag finst det ikkje sikre, truverdige alternativ for nødkommunikasjon til det nettet som er vald. Spesielt gjeld dette med tanke på tale i grupper og ved behov for hurtig oppkopling.

Vi har også fått kritikk frå ulike hald i nokre av nødetatane. Det synest eg er underleg, spesielt med tanke på at det var nettopp etatane sjølve, brannvesenet, helsevesenet og politiet som spesifiserte krava til nødnettet. Desse krava låg til grunn for anbudsprosessen og kontrakten som seinare vart signert. Samtidig vil eg presisere at vi må lytte til erfaringane som ein gjer seg undervegs, og bruke desse til å sikre best mogleg kvalitet. Konstruktiv kritikk er bra, men han må vere faktabasert.

Det har vore vanskeleg å få på plass dette nettet. Nettet skulle eigentleg stå klart i 2009. Årsaka til problema var m.a. at leverandøren ikkje greidde å levere som plan-

lagt. Regjeringa tok konsekvensen av det, og fekk overdrege kontrakten til leverandøren som no driv og ferdigstiller nettet. Det er ikkje bra at denne prosessen har teke tid, men eg er nøgd med at departementet tok grep då ein såg korleis det utvikla seg. Senterpartiet er utolmodig med omsyn til å få eit nytt naudnett på plass i heile landet, og ein kjem ikkje i mål om ein brukar tid på å så tvil, og på den måten trenerer saka slik det blir når ein får massiv kritikk og litt for mange problemstillingar som ikkje er faktabaserte.

Målsetjinga om at nødnettet skal ha dekning på nær 100 pst. av befolkninga og 79 pst. av landarealet står fast. At nokre i media har lagt fram noko anna, er i beste fall basert på misforståingar. Kartet som NRK tidlegare brukte for å hevde at ambisjonane har vorte reduserte, var eit kart basert på eit trinn før ein står ferdig med det fullstendige nettet.

Når nødnettet er etablert i det enkelte utbyggingsområdet, skal brukaranes erfaringar og feltmålingar kartleggje behovet for eventuell bygging av ytterlegare basestasjonar. Dette er det teke høgd for, både i kontrakten og i kostnadsramma i Prop. 100 S for 2010–2011. Slik forsterking av dekninga skal ikkje hindre framdrifta i utbygginga av andre område. Det er viktig. Den arbeidsmetoden det no er lagt opp til, gjev den praktisk beste og raskaste måten å bygge det landsdekjande nettet på.

Eg er glad for at denne regjeringa no satsar med fullt trykk for å få på plass det nødvendige nødnettet. No håpar eg berre at dei andre partia kan vere med på å stø opp om denne satsinga i staden for å bruke kvart eit høve til å slå politisk mynt på saka.

Dagfinn Høybråten (KrF) [12:39:46]: Denne saken gjelder samfunnets grunnleggjande infrastruktur. Det er en sak det har vært stor politisk enighet om, og som har vært behandlet av skiftende regjeringer med stort alvor. Men det er en sak som det er knyttet stor uro til når det gjelder framdrift, kostnader og kvalitet. Jeg synes ikke det er noen grunn til, slik representanten Klinge nå gjorde, å stille spørsmål ved intensjonen hos dem som kritisk reiser spørsmål om en så stor og viktig samfunnsmessig infrastruktur, når utviklingen har vært som den faktisk har vært.

Jeg synes justisministerens innlegg på en måte kunne tolkes meget beroligende. Hun ga uttrykk for å ha god kontroll i denne saken. Jeg håper det er riktig. De fragmenter av informasjon som vi har på dette stadiet, gir etter mitt syn ikke grunn til så stor ro som det statsråden ga uttrykk for.

Det tradisjonelle, separate radiosambandet i politi, brannvesen og helsevesen bygger på gammel teknologi som ikke er tilpasset den teknologiske utviklingen ellers i samfunnet. Nødetatene, blant dem helsevesenet, møter stadig strengere krav til tjenesteeffektivitet, presisjon og sikkerhet, og derfor har det vært bred politisk enighet om at det trengs et nytt nødnett. I dag finnes det sambandsløsninger som er gamle, og som i liten grad tilfredsstiller sikkerhetsmessige og operative krav. Utbyggingen av nødnett skulle styrke samfunnets evne til å bekjempe organisert kriminalitet og håndtere store ulykker, naturkatastrofer og mulige terrortrusler, men også den løpende, hverdagslige

virksomheten i nødnettene våre – samhandlingen – skulle bli bedre.

Så har vi sett at ikke bare har utbyggingen tatt lang tid og blitt dyrere enn forutsatt, utbyggingen har også blitt sterkt forsinket. Det kommer sprikende signaler om hvordan nettet fungerer – eller snarere ikke fungerer. Senest leste vi i Gjærv-rapporten om problemene knyttet til at noen politidistrikter som skulle og måtte samarbeide, var i en ulik fase i forhold til nødnettet. Vi har meldinger fra Romerike om da stormen «Dagmar» herjet og politiets nødkommunikasjon sviktet. Vi hører påstander om hemmelige kontrakter, nedjustert dekningsgrad og problemer for helsevesenet, og det har stadig vært utsettelse i utbyggingen. Det er bra hvis alt dette kan tilbakevises.

En av statens viktigste oppgaver er å sørge for sikkerheten til innbyggerne. Et nødnett som ikke fungerer, er en svært alvorlig sak. Jeg vil si det sånn at hvis de verste scenariene i denne saken slår til, er det en svært alvorlig sak for alle i denne salen, og man kan begynne å forberede seg på mandat og sammensetning av granskingskommisjonen. Jeg håper at vi ikke kommer dit. Men regjeringen bør være takknemlig for at den har en kritisk opposisjon som reiser disse spørsmålene, slik representanten Schou på en glimrende måte har gjort her i dag, og sørge for at det blir mulig – også underveis – å gi fyllestgjørende opplysninger når Stortinget føler at man ikke har fått det.

Jeg tror at det ville være fornuftig, slik denne saken har utviklet seg, at Stortinget får en grundig og samlet framstilling av hele sakens status for dette stortinget går fra hverandre. Det får vi sikkert anledning til å komme tilbake til ved en senere anledning.

Borghild Tenden (V) [12:44:10]: Først vil jeg takke interpellanten for å ta opp et viktig tema. Mye er sagt allerede, og Venstre stiller seg selvsagt bak dem som har uttalt at nødnettet er en svært viktig del av beredskapen i Norge. Venstre er også en av dem som stiller seg bak at nødnettet er verdt investeringene, selv om det har blitt mye dyrere enn forutsatt. Det er jo ikke den eneste offentlige anskaffelsen som har blitt dyrere enn tenkt. Man kan jo si at nødnettet kostet omtrent like mye som en fregatt da det ble bestilt, og det koster omtrent like mye som en fregatt i dag – bare til sammenligning.

Da 22. juli-kommisjonen la fram sin avsluttende rapport om terrorangrepene på regjeringskvartalet og på AUF-leiren på Utøya, sa kommisjonens leder at det nye digitale nødnettet fungerte godt – og som forventet. Nødnettet er, som vi alle vet, bare delvis utbygd i Norge, og ikke i Nordre Buskerud politidistrikt. Avansert funksjonalitet i nødnettet ble derimot i liten grad benyttet under innsatsen den 22. juli i fjor. Dette inkluderer felles talegrupper mellom nødnettene og funksjonene for tekstmeldinger som skulle sikre rask og effektiv distribusjon av informasjon med bruk av lite kapasitet. Men kommisjonen skriver også at svakt lokalt samband og manglende dekning av nødnettet bidro til misforståelser om bl.a. oppmøtested – at det kunne oppstå. Det bekymrer selvsagt Venstre.

Venstre ønsker å være konstruktiv og løsningsorientert i det videre arbeidet – og selvsagt ikke, som representan-

ten Klinge antydte, drive spill og spetakkel i denne saken. Nødnettene og det viktige arbeidet de gjør, fortjener at vi får et godt fungerende og brukervennlig nett på plass. Det vil Venstre bidra til.

Tore Hagebakken (A) [12:46:45]: Det er bra at vi får belyst de faktiske forhold rundt utbyggingen av Nødnett, og all informasjon skal fram. Jeg synes statsråden, i sitt svar til interpellanten, redegjorde for situasjonen og prosessen på en god måte, inkludert de utfordringer som man har stått overfor, særlig på leverandørsiden, hvor man i år – heldigvis – har kommet fram til noe som ser ut til å være en bra løsning.

Statsråden beskrev også valgene som man har stått overfor, innenfor det som i dag finnes av teknologiske løsninger, hvor kravet til gruppekommunikasjon har vært svært avgjørende, i tråd med Stortingets vedtatte rammer for anskaffelser. Jeg understreker dette med gruppekommunikasjon. Det er langt viktigere enn å kunne sende bilder.

Så hører jeg at Bård Hoksrud sammenligner nødnettet med mobiltelefon. For kort å kommentere det: Jeg tror det er litt lurt at det blir arrangert et seminar.

Her går man veldig grundig til verks for å sikre den forutsatte dekningen, noe som for øvrig er en kontinuerlig prosess – som mye annet knyttet til nødnettet.

Ulike sambandssystemer har vært og er fortsatt et stort problem der hvor man ennå ikke har bygd ut nødnettet. Det er behov for et langt bedre samvirke mellom aktorene i nødnettene, og da er kommunikasjonssystemer helt avgjørende.

Nødnettet er et felles landsdekkende talesambandsystem som skal sikre at nødnettene får et felles kryptert samband, slik at man kan kommunisere trygt på tvers av og internt i etatene. Jeg understreker at det handler om talesamband. Det er det Stortinget har vedtatt. Det er det nødnettet først og fremst er, sjøl om teknologien som benyttes, også gir muligheter til å overføre en viss mengde datatrafikk, som f.eks. muliggjør digitale kartløsninger i tjenestebiler.

Justiskomiteen besøkte for kort tid siden Buskerud og Telemark, bl.a. Søndre Buskerud politidistrikt. Der uttrykte både politimesteren og den ansvarlige for operativ tjeneste tilfredshet med nødnettet. Faktisk ble det brukt uttrykk som «strålende fornøyd» og «en suksess». Politimesteren uttalte at beredskapen er betraktelig bedre etter innføringen av Nødnett. Noen innkjøringsproblemer har det naturlig nok vært. Men jeg vil også fortelle at i Søndre Buskerud politidistrikt har man koblet på de viktige frivillige innsatsstyrkene på Nødnett gjennom bruk av samvirkekanaler som ligger i nettet. Det er veldig bra. Justiskomiteen møtte også ledelse og ansatte ved brannvakta og ved AMK-sentralen, som er samlokalisert med politiets operasjonssentral i Drammen – for øvrig en samlokalisering vi fikk inntrykk av gir svært mange positive gevinster.

Nødnettene i Drammen uttrykte stor tilfredshet med nødnettet. På spørsmål fra komiteen om hva de mente var årsaken til mye av kritikken av Nødnett, svarte hun som representerte AMK, at hennes erfaring er at det er de

som ennå ikke har tatt i bruk Nødnett, som er de største skeptikerne.

Som statsråden også sa i sitt innlegg, viser alle brukerundersøkelser at den store majoriteten av brukere er fornøyd, og at nødnettet virker. Og vi begynner jo å få betydelig erfaring med det nye nettet ettersom det månedlig i snitt går en halv million samtaler over dette systemet, som statsråden sa.

Nå pågår utbyggingen av nødnett i Oppland og Hedmark. Mitt inntrykk er at utbyggingen er preget av gode, velorganiserte prosesser, der lokale folk innen politi, brann og helse er trukket aktivt med – ja, også er med og leder prosessen. Mitt inntrykk er også at mye entusiasme og stor faglighet preger arbeidet. Det er arrangert egne møter om dekning, hvor en sammen har gått igjennom dekningskart og gjort forbedringer. Det er trukket nyttig og nødvendig veksel på lokalkunnskapen, og dekningen og sambandsmulighetene blir uten tvil langt bedre enn i dag.

Jeg kan bruke Vang som et eksempel – en av de største kommunene i Oppland i utstrekning. I dag er det, litt forenklet sagt, dekning nesten bare rundt kommunesenteret og noen få andre områder. Med nytt nødnett vil nesten hele kommunen, med fjellområder, ha dekning. Det handler virkelig om styrket beredskap og økt trygghet.

En så stor investering, med en utbygging over flere år over hele landet, vil naturlig nok få mye oppmerksomhet. Kritiske spørsmål hører med, men la oss også merke oss alt det positive knyttet til dette nettet, og hvor viktig det er når vi trenger rask og god hjelp og samordnet hjelp – og ikke minst hvor viktig det er for at våre beredskapsaktører skal få gjort jobben sin på en god måte, og ha en trygg arbeidsplass.

Arne Sortevik (FrP) [12:52:05]: Representanten Hagebakken er velkommen til Fremskrittspartiets høring om nødnett på torsdag. Nødnettet er et system for kommunikasjon som omfatter mer enn tale. Fremskrittspartiet er urolig for situasjonen knyttet til nødnettutbyggingen i Norge. Det er bakgrunnen for at vi arrangerer åpen høring på torsdag. Det er glimrende at Høyre har reist saken gjennom en interpellasjon i Stortinget, og stiller en rekke spørsmål. Mer viktig er det å få en del av disse besvart, så aller helst hadde vi sett at det var en offentlig høring. Slik det nå er, er det en høring arrangert av Fremskrittspartiet, og vi kan kun invitere deltagere, og vi kan kun invitere statsråden. Vi skulle jo ønske oss muligheten for å bruke litt annet verktøy enn bare invitasjon.

Jeg har lyst til å minne om at da landets statsminister kommenterte sin egen orientering til dette stortinget om 22. juli-kommisjonens rapport, brukte han faktisk investering i nødnett som sitt kroneksempel på hva regjeringen vil gjøre for å bedre beredskap og samfunnsikkerhet i Norge. Det er ikke minst på den bakgrunnen vi må ta inn over oss all den uklarhet som i øyeblikket synes å prege situasjonen.

Den 9. juni 2011 behandlet Stortinget saken om å fullføre utbygging og drift av nødnettet. Statsråd Giske, som var ansvarlig statsråd, sa:

«[...] dette er en løsning som fungerer.»

Saksordfører Sønsterud som har hatt ordet her tidligere i debatten, sa:

«Brukererfaringene er stort sett positive.»

Etterpå har det kommet frem en del andre opplysninger, ikke minst tilbakemelding fra mange brukere om at reaksjonene er nokså blandet. Noen kan ikke, noen tør ikke, noen vil ikke – av litt ulike årsaker – bruke nødnettet. Og ikke alle ser dette som en bedre løsning enn det de hadde før første etappe var ferdig og tatt i bruk.

Gjennom media, spesielt Aftenposten, har vi etterpå fått vite at Stortinget ikke visste en del, at vi ikke visste at det skulle lite til for at tidsrammer og kostnader ble overskredet, at det var problemer i innkjøpsprosessen, og at man måtte kunne regne med at tilbydere som ikke fikk kontrakt, kanskje ville saksøke staten. Det er også slik – og så fort som teknologiutviklingen går i Norge, er det kanskje viktig å ta med seg – at hovedspesifikasjonene for dette systemet er rimelig gamle, det er faktisk hovedspesifikasjoner fra det forrige århundre. Det er etterpå blitt tydeligere at Stortinget ikke hadde tilstrekkelig informasjon. Det er etterpå blitt klart at det var svakheter ved den løsningen som ble valgt. Blant den mangelfulle informasjonen Stortinget faktisk har å forholde seg til, er det siste at departementet ikke engang vil opplyse hva en eventuell stopp vil koste. Det er en utrolig holdning fra regjeringen ikke å ville opplyse opposisjonen om hva en stoppordre vil koste.

Vi vet også for lite om svakhetene ved nødnettet, og ikke minst vet vi for lite om de muligheter alternativer til både nødnettet som en totalløsning og nødnettet med hjelpeløsninger fra andre kan gi for å bedre samfunnsikkerheten i Norge. Det sentrale spørsmålet til statsråden og til regjeringen blir: Hva vil bli gjort for å sikre at løsningen som gjennomføres, blir en mer brukertjenlig løsning som faktisk øker beredskapen, og som i størst mulig grad tar opp i seg teknologiutviklingen som har skjedd de siste årene og i dette århundret?

Elisabeth Aspaker (H) [12:56:59]: Interpellanten tar opp et uhyre viktig tema, for som interpellanten understreker, er nødnettet selve grunnmuren i Norges beredskaps-evne, og da er det høyst problematisk at det nye nødnettet ikke fungerer som forventet. Fra mannskapene som er helt avhengig av nødnettet, ropes det varsku om kvaliteten. Det skal vi ta på største, største alvor. Da må det også være helt legitimt at opposisjonen utfordrer regjeringen når det kan tyde på at Stortingets forutsetninger knyttet til nettets kvalitet er brutt. Det er uakseptabelt om problemer feies under teppet eller bagatelliseres, fordi nødnettets kvalitet kan til syvende og sist være et spørsmål om liv eller død.

Da Stortinget vedtok nytt nødnett, var det basert på informasjon om at dette skulle gi våre tre nødnetter – politi, brannvesen og helsevesen – et topp moderne kryptert samband, som skulle sikre god og sikker kommunikasjon når situasjonen krever det. Det skulle bety farvel til gammelt, delvis utdatert sambandsutstyr, som det i dag er knyttet betydelige vedlikeholdsutgifter til. Det er heller ingen hemmelighet at flere av nødnettatene sliter med utstyr som synger på absolutt siste verset, og som egentlig for lengst burde vært skiftet ut. Da er det lite tillitvekkende når vi

hører at de samme etatene lurer på om de må gå videre med parallelle utstyr når det nye nødnettet er på plass.

Det gir grunn til uro når tilbakemelding om faktisk dekningsgrad for det nye nødnettet ikke samsvarer med den varen, eller det nødnettet, Stortinget mener det har bestilt. Å sørge for trygghet i samfunnet er en av statens aller viktigste oppgaver, og det hersker liten tvil om at et velfungerende nødnett er et nøkkelverktøy i denne sammenhengen. Derfor opptar denne saken så mange – vanlige folk, politikere på alle nivåer og selvsagt de ansatte og dem som sitter med ledelsesansvaret i nødetatene – som har sett fram til å få på plass topp moderne, driftssikkert og effektivt kommunikasjonsutstyr.

Men noe må åpenbart ha gått galt når vi hører fra nødetatene at de mister sambandet inne i bygninger, og at dette går ut over sikkerheten til mannskapene og faktisk kan hindre og forsinke nødetatenes arbeid på en sånn måte at det kan bety forskjell på om liv kan reddes eller om liv går tapt.

I mitt eget hjemfylke, Troms, har nødetatene denne høsten slått alarm om dekningsgraden for det nye nødnettet som skal være på plass i 2015. For de to politidistriktene som til sammen dekker Troms, har vi sett tabeller med dekningsstall på henholdsvis 62 pst. dekning for Midtre Hålogaland politidistrikt og 57 pst. dekning for Troms politidistrikt, som dermed, sammen med Sogn og Fjordane politidistrikt, vil få landets desidert laveste dekningsgrad for nødnettet. Hvordan er det mulig?

Justisministeren må forstå at dette skaper reaksjoner – og stor usikkerhet om hvorvidt det nye nødnettet faktisk vil være et fremskritt, eller om det vil være et tilbakeskritt, og at man dermed får en kunstig eller uklar sikkerhet med tanke på om det er trygt med det nye nødnettet eller ikke.

Hvis en dekningsgrad på 57 pst. i Troms og Sogn og Fjordane er feil, har statsråden i dag full mulighet til å korrigere dette. Interpellanten var inne på dette i sitt åpningsinnlegg, uten at statsråden senere har tilbakevist at dette kan bli resultatet. En dekningsgrad på mellom 57 og 62 pst. i deler av landet, samtidig som man i det sentrale Østlandsområdet opererer med en dekningsgrad på oppunder 100 pst., innebærer jo at vi vil få stor ulikhet i Beredskaps-Norge.

Aktivitetene i nordområdene er økende, og det i seg selv skulle tale for en styrket beredskap i nord og for at myndighetene skulle ligge i forkant med tiltak som bidrar til økt beredskap og sikkerhet.

Samfunnssikkerhet har siden 22. juli-terroren preget den politiske dagsordenen. Vi har jo erfart hvor avgjørende viktig det er at nødetatene har et godt og velfungerende utstyr. Investeringer i nytt nødnett er et betydelig milliardløft for samfunnet, og da må det være lov å ha høye forventninger til nødnettet og til at beredskapen i fremtiden skal være på høyde med de utfordringene som nødetatene stilles overfor i utførelsen av sitt livsviktige arbeid. Det må også være lov å forvente at regjeringen bidrar til at det på beredskapsområdet ikke får utvikle seg et uakseptabelt Forskjells-Norge.

I denne saken er det av aller største betydning at regje-

ringen nå spiller med åpne kort, og at vi for fremtiden får et nødnett som kan gi like god sikkerhet og trygghet uansett hvor i landet man bor.

Anders B. Werp (H) [13:02:18]: Takk til interpellanten for å reise dette viktige spørsmålet til debatt her i Stortinget.

Kommunikasjon er naturligvis helt avgjørende for et godt beredskapsarbeid, og det nye nødnettet skal jo sy sammen flere nødetater for å gi mulighet for en effektiv kommunikasjon og dermed et godt samvirke for å trygge sikkerheten i samfunnet.

Interpellanten la stor vekt på Stortingets forutsetninger for sine vedtak i denne saken, og det er jo det som er det vesentlige i tillegg til samfunnsberedskapen og samfunns-sikkerhetsinteressene.

I 2004 la Stortinget mange forutsetninger til grunn for å starte arbeidet med et nytt nødnett i Norge. Én av forutsetningene var dataoverføring. Selvfølgelig – talesambandet er helt sentralt, og vesentlig når vi snakker nødnett, men også dataoverføring er viktig. Jeg er sterkt uenig i det representanten Hagebakken legger til grunn i sitt innlegg om at det nær sagt kun er snakk om et talesamband her. Justiskomiteen var i Japan tidligere i høst – der var også representanten Hagebakken med – og der kunne vi til fulle se betydningen av datasamband i det japanske sambands-systemet og hvor viktig det er for å effektivisere både samfunnssikkerhetsarbeidet og kriminalitetsbekjempelsen.

En annen viktig forutsetning som Stortinget la til grunn i 2004, var en bedret innendørs dekningsgrad. Så hører vi – og leser – hva som har skjedd. Dataoverføring er dessverre skjøvet fram i tid med det nye nødnettet, og innendørs dekningsgrad står under sterk kritikk. Derfor mener jeg at det også er grunn til fra denne talerstol å kritisere regjeringens arbeid med oppfyltingen av Stortingets forutsetninger fra 2004.

Så noen ord om selve prosessen. I 2004 la Stortinget til grunn at nødnettet skulle være ferdig utbygd i 2009. Nå er tidsrammen 2015. Det i seg selv er alvorlig, og også det mener jeg det er grunn til å kritisere regjeringen for.

Så til kostnadsbildet. I 2004 la man til grunn en øvre kostnadsramme på 4 mrd. kr. De foreløpige kostnadstallene lyder nå på 6 mrd. kr. Det er også kritikkverdige.

Dette er bakteppet for debatten her i Stortinget i dag – Stortingets forutsetninger i forhold til hva som er realitetene. Dette er ikke et politisk spill, slik representanten Klinge påpekte og hevdet i sitt innlegg. Stortinget har en genuin interesse av å styrke samfunnssikkerheten, og nødnettet er en viktig brikke i det arbeidet. Å kalle det for et politisk spill at man stiller kritiske og godt begrunnede spørsmål til både prosess, tidsbruk og kostnader, synes jeg ikke hører hjemme i en så viktig og seriøs debatt. Det er med dette bakteppet Høyre i tillegg registrerer og tar på dypeste alvor de innspill vi får fra operatører i de ulike nødetatene, og det er derfor Høyre mener det er grunn til å kritisere regjeringens håndtering av denne saken.

Lars Myraune (H) [13:06:45]: Jeg vil takke interpellanten for å ha brakt for dagen en viktig sak for konge-

riket Norge. Vi er i en fase i implementeringen av nødsambandet som gjør at det er verd å vise oppmerksomhet og kanskje ta noen grep i tiden framover.

Jeg vil ikke kalle det for en katastrofe, men det er ikke langt unna. Det er sterkt forsinket, det er en sterkt økt prislapp på det, og det er en langt dårligere dekning enn det som var forutsetningene da det skulle innføres.

Nå skal det innrømmes at det er ikke noen enkel sak å designe og bestemme hvordan et nødnettsamband skal se ut, særlig i en tid da teknologien utvikler seg lynraskt. Det som er bra med sambandet, er at det er kryptert. Det er selvfølgelig viktig for politiet. Det at man gikk over fra analogt til digitalt var også en forutsetning for at det kunne krypteres. Det fører naturligvis til at man får en annerledes dekning fysiologisk. Før kunne man høre et analogt samband sprake litt, og man fikk tak i deler av det som ble sagt. Når det er digitalt, enten hører eller hører man ikke. Det er fysiologisk.

Det fører naturligvis også til at man får en helt annerledes dekning. Representanten Hagebakken var inne på at hans erfaringer var at dekningen var rimelig god. Ja, det kan godt være, det, i et lite, avgrenset område. Da politimesteren i Nord-Trøndelag ble spurt om dette, sa han at han var bekymret fordi en fjerdedel av Nord-Trøndelag ikke vil bli dekket, bare 72 pst. av arealet blir dekket. De vurderer derfor om de skal ta i bruk det gamle – analoge – sambandet i tillegg for å kunne få dekning. Dette bekymrer både politimesteren og lensmennene rundt omkring i Nord-Trøndelag, og det har jeg full forståelse for.

Statsråden sier at det blir innført mobile basestasjoner. Ja, det er bra, det, og det kommer til anvendelse i særdeleshet når man skal ha en øvelse. Men når politiet på kort varsel skal rykke ut for en operasjon og skal ha dekning på sambandet, er det ikke sikkert det er like enkelt å ta med seg den mobile basestasjonen. Det er nok sannsynligvis en henger bak en bil, og noen andre som skal operere med det, så det kan ta en viss tid. Det blir sagt at man kan bruke det gamle sambandet i tillegg, eller man kan bruke mobiltelefon. Ja – men hvor mange telefoner skal man ha med seg når man skal utføre en operasjon? Det vet vi godt er rimelig komplisert. Det er riktig at vi brukte mye arbeid og mye energi på å skaffe spesifikasjonene på det, og det tok litt tid før vi kom i gang, men da det først kom i gang, virket sambandet utrolig godt, og de aller fleste er fornøyd med det.

Bildeoverføring har vært en viktig sak. Det er riktig som Hagebakken sier, at det nok ikke i utgangspunktet var veldig stort fokus på bildeoverføring, fordi det var talesambandet som var det viktige. Men det har endret seg. I dag er det helt klart at for å kunne ha full utnyttelse av et nødsamband er bildeoverføring særs viktig. Det er klart at når du har en kapasitet på 160 kilobyte, mens du med 4G nå får en kapasitet på minst 50 megabit, er den mobiltelefonen vi alle går med i lomma, 300 ganger raskere. Der må det gjøres noe, det er det ikke tvil om.

En annen ting som bekymrer meg, er de frivillige organisasjonene som blir nødt til å operere på det samme sambandet hvis de skal ha kontakt med etatene som opererer. Veldig mange har gitt uttrykk for at det koster for

mye å innføre, og det koster for mye å drifte. Det vil jeg be statsråden se på.

Ellers har statsråden lett etter påstander hvor folk er fornøyd med sambandet. Ja, de finnes nok, de, men jeg hadde satt veldig stor pris på om statsråden hadde lyttet litt til dem som sier at dette er et problem, for skal du kunne løse det, må du erkjenne problemet. Jeg ber om at statsråden tar inn over seg de problemene som er uttrykt av etatene som skal bruke sambandet, og at vi gjør det beste ut av det. Det er aldeles ikke Høyres mening å ødelegge noen form for framdrift av dette, men at vi i fellesskap skal få til et system som fungerer slik at vi kan være tilfreds med det.

Ingjerd Schou (H) [13:12:05]: Nødnett, beredskapsnett, er dyrt, det er vanskelig, men det er nødvendig, så jeg kan berolige representanten Sønsterud med at vi gjerne vil forbedre og tilpasse det til moderne tid. Tilliten til nødnettsprosjektet er helt avhengig av at vi da klarer å innfri, og at det er en trygghet både for befolkningen som skal nytte nødnettet i krisesituasjoner, og for ansatte i nødetatene når de er i sitt arbeid. Den tryggheten er en forutsetning for at vi har tillit til fremdriften.

Representanten Klinge mente at jeg burde følge mer med ute i Europa. Det tror jeg kanskje jeg skal returnere til representanten Klinge, fordi Anna Falk Drugge, som leder utbyggingsprosjektet for nødnett i Sverige, Raket, sier at Norge har valgt en annen standard av Tetra for sitt nødnett enn Sverige. Jeg tror vel kanskje det er greit at både regjering og statsråd kjenner til hvilken standard vi faktisk bygger ut til, fordi neste år skal vi altså bruke mer enn nesten 1,5 mrd. kr. Vi er opptatt av å forbedre nødnettet, sikre at Stortingets vedtak følges, og at det tilpasses ikke bare til det som er fremtiden i 2012, men også fremover. Det statsråden har sagt i dag, har vært opplysende, men på en del forhold ikke avklarende. Det gjelder tidsplan, finansiering, kostnadskontroll, betryggelse av dekningsgraden – at det faktisk skjer, og at vi ikke ser denne type oppslag om at det finnes hemmelige avtaler – bildekommunikasjon, at helikoptrene, både innen politi og helse, er inkludert, at det er teknologinøytralt, at det er nøkkelferdig, at brukerne involveres, og at det er struktur og system for nettopp det.

Høyre ba – så vidt jeg husker var det også flere av opposisjonspartiene som støttet dette – om jevnlig rapporter om utbygging av nødnettet da vi behandlet dette tidligere. Regjeringspartiene og regjeringen ønsket ikke det. Jeg har en utfordring til statsråden, nemlig om statsråden er klar for å vurdere slike jevnlig rapporteringer nå. Jeg tror at med de opplysningene vi har fått i dag, med den tilbakemeldingen som er fra de operative brukerne, så må vi vurdere hvordan vi sammen skal følge opp utviklingen av nødnettet i Stortinget. Vi må hele tiden få trykk på og sikkerhet for at de bestillinger som er gjort, og det innholdet som er forutsatt, blir fulgt opp, slik at tryggheten for dem som skal bruke dette, er til stede, slik at vi som folkevalgte også har den nødvendige tillit hos våre oppdragsgivere, nemlig befolkningen.

Statsråd Grete Faremo [13:15:19]: Jeg vil også takke for interpellasjonsdebatten. Den har gitt anledning til både

å gi viktig informasjon og å lytte til de synspunktene som gjør seg gjeldende i salen.

Prosjektet Nødnett handler om å investere i en mulighet for gruppesamtaler i et avlyttingsfritt nett. Jeg hører ingen innvendinger mot at den grunnleggende forutsetningen er viktig å sikre. Likevel er det mange spørsmål knyttet til hva det er mulig eventuelt å gjøre i tillegg, og om man kunne gjort ting annerledes.

Dette prosjektet er diskutert mange ganger i stortings-salen, og gjennomføres nå slik et bredt flertall i denne salen har lagt opp til, med en dekningsgrad som jeg legger til grunn at skal bli minst like god som de gamle nettene vi har rundt om i landet. Når noen har snakket om hvorvidt mobile løsninger kunne vært tilstrekkelig, må vi ikke glemme at mobilnettet, mobilsamtaler, i dag legger begrensninger ved at det bare er én som snakker med én. Nødnettet gir altså mulighet for samtale mellom flere.

Utviklingsprosjekter er viktig. Tetra-standarder gir oss f.eks. mulighet til å kommunisere med andre land, og vi har prøveprosjekter på gang med svenskene. TEDS-standarder av Tetra gjør det også mulig for oss med større data-trafikk i nettet. Dette er interessant, og vi skal gjennomføre prøveprosjekt neste år. Vi har også kontakt med Simula allerede. Det gjennomføres brukermedvirkningsundersøkelser jevnlig, og vi skal ha en med frivillige organisasjoner og helsevesen.

Opplæring er selvsagt sentralt knyttet til å bruke nettet effektivt. Både manglende opplæring og en manglende kapasitet som senere er utbedret, var noe av bakgrunnen for svikten man opplevde på Ila.

Til slutt: Jeg er glad for at Venstre var veldig korrekt i sin anvisning av at 22. juli virket nødnettet der hvor det var installert.

Presidenten: Debatten i sak nr. 3 er dermed avsluttet.

Sak nr. 4 [13:18:40]

Stortingets vedtak til lov om registrering av regjeringsmedlemmers verv og økonomiske interesser (Lovvedtak 3 (2012–2013), jf. Innst. 26 L (2012–2013) og Prop. 139 L (2011–2012))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 5 [13:19:07]

Stortingets vedtak til lov om lønnsnemndbehandling av arbeidstvisten mellom LO/Fagforbundet og NHO/NHO Service (private sykehjem) ved tariffoppgjøret 2012 (Lovvedtak 4 (2012–2013), jf. Innst. 44 L (2012–2013) og Prop. 2 L (2012–2013))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

Etter at det var ringt til votering uttalte

presidenten: Vi går da til votering.

Sak nr. 1, utenriksministerens redegjørelse om viktige EU- og EØS-saker, er allerede vedtatt lagt ut for behandling i et senere møte.

Presidenten: I sakene nr. 2 og 3 foreligger det ikke noe voteringstema.

Votering i sak nr. 4

Presidenten: Det foreligger ingen forslag til anmerking. Stortingets lovvedtak er dermed bifalt ved annen gangs behandling og blir å sende Kongen i overensstemmelse med Grunnloven.

Votering i sak nr. 5

Presidenten: Presidenten gjør oppmerksom på at lovvedtaket som ligger ved dagsordenen, inneholder en dato-henvisning som ikke er riktig. Det står «I Stortingets møte 8. oktober». Det skal være 8. november.

Det foreligger ingen forslag til anmerking. Stortingets lovvedtak er dermed bifalt ved annen gangs behandling og blir å sende Kongen i overensstemmelse med Grunnloven.

Sak nr. 6 [13:27:34]

Referat

- (66) Arkiv (Meld. St. 7 (2012–2013))
- (67) Endringer i film- og videogramlova (filmkontrollgebyret) (Prop. 18 L (2012–2013))
- (68) Endringer i pengespilloven (endring av tippenøkelen) (Prop. 20 L (2012–2013))
Enst.: Nr. 1–3 sendes familie- og kulturkomiteen.
- (69) Endringer i lov om Folketrygdforbundet (endringer i styreordningen) (Prop. 19 L (2012–2013))
Enst.: Sendes finanskomiteen.
- (70) (Prop. 1 S Tillegg 1–3 (2012–2013)) Endring av Prop. 1 S (2012–2013) om statsbudsjettet 2013
Budsjettkapitlene i Prop. 1 S Tillegg 1–3 (2012–2013) foreslås fordelt på rammeområder og sendt de respektive komiteer i samsvar med Stortingets vedtak om fordeling til komiteene i Innst. 1 S (2012–2013). Nye romertall som ikke ble fordelt i Innst. 1 S (2012–2013), fordeles til komiteene slik:
– Prop. 1 S Tillegg 1 (2012–2013) Romertall II
Enst.: Sendes arbeids- og sosialkomiteen.
– Prop. 1 S Tillegg 3 (2012–2013) Romertall II–V
Enst.: Sendes finanskomiteen.

- Prop. 1 S Tillegg 3 (2012–2013) Romertall VI
Enst.: Sendes transport- og kommunikasjonskomiteen.
- Prop. 1 S Tillegg 3 (2012–2013) Romertall VII
Enst.: Sendes utenriks- og forsvarskomiteen.

- 6. (71) Lov om det frie varebytte i EØS (EØS-vareloven) (Prop. 17 L (2012–2013))
Enst.: Sendes næringskomiteen.

Presidenten: Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 13.29.
